Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 124 (8. 553) ◆ 1994 йил 19 октябрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ИСЛОМ КАРИМОВ ТУРКИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

18 октябрь куни мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов туркийтилли давлатлар раҳбарларининг Истанбулдаги учрашувида иштирок этиш учун Туркия Республикасига жўнаб кетди.

Республикамиз Президенти сафар олдидан журналистларнинг саволларига жавоб қайтариб, туркийтилли давлатлар раҳбарларининг учрашуви ушбу мамлакатлар ўртасидаги иқтисодий, маданий ва маърифий соҳалардаги ҳамкорликнинг янада мустаҳкамланишида муҳим аҳамиятга эга эканини айтди.

— Мазкур давлатларнинг Анқарада бўлиб ўтган биринчи учрашувида кўпгина соҳаларда амалий ҳамкорлик қилиш тўғрисида муҳим ҳужжатлар қабул этилган эди, — деди мамлакатимиз раҳбари. — Лекин уларнинг ҳаётга тадбиқ этилиши ўзгаришларга тўла ҳозирги даврда бироз суст кечмоқда. Шу боис Истанбулдаги иккинчи учрашувда мавжуд муаммолар амалий ҳал этилади, унда қатнашаётган ҳар қайси мамлакат шу ҳамкорликдан фойда топади, қардош халқлар унинг самараларини ўз ҳаётларида ҳис этадилар, деган фикрдаман.

Ислом Каримовни республика Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Ҳалилов, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, Б. Ғуломов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ МИРЗО УЛУҒБЕК ТАВАЛЛУДИНИНГ 600 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Хонимлар ва жаноблар!

Муҳтарам дўстлар! Ватандошлар!

Бугун биз буюк аждодларимиздан бири, дунёга машҳур аллома Муҳаммад Тарағай Улуғбек таваллудининг 600 йиллигини нишонлаш учун қадимий ва навқирон, гўзал шаҳри азим — Самарқандга йиғилдик.

Шу ҳаяжонли дақиқаларда инсоният тараққиёти тасдиқлаган бир ҳақиқатни яна бир бор эслатмоқчиман: тарихи бўлмаган халқнинг келажаги ҳам бўлмайди.

Неча асрлар, неча минг йилларни қамраб олган улуғ тарихимизнинг инсоният ривожида катта из қолдирган бир қисми Мирзо Улуғбек фаолиятида мужассам бўлган.

Бугун насл-насабимизни эслаш ва тиклаш замони келган бир даврда, келажагимизни қураётган бир вақтда катта ғурур ва ифтихор билан айтишимиз мумкин: **бизларнинг томирларимизда Улуғбек қони бор, юрагимизда Улуғбек руҳи барҳаётдир.**

Бугун бизнинг мамлакатимизни, бизнинг салоҳиятимизни тан олаётган давлатлар ва халқлар бир нарсани яхши англамоқда: Улуғбекдай муносиб фарзандлари бўлган миллат ҳар қайси замонда ва ҳар қандай шароитда ҳам янгидан-янги ғояларни яратишга ва ривожлантиришга қодир халқдир.

Бугун Улуғбекни эсламоқ — асрлар тарихий адолатини ва буюк қадриятларимизни қайтадан тикламоқ, кунгилларни ифтихорга тўлдирмоқдир. Ва бизнинг миллий-маънавий илдизларимизнинг нақадар теран ва нақадар бақувват эканлигини исботламоқдир.

Биз бошқаларни камситиш ниятидан йироқмиз. Аммо бугунги айрим салтанатлар аҳли қабила-қабила бўлиб яшаган замонларда бизнинг муборак заминимизда илму-фан барқ уриб яшнагани, табиий илмлар, хусусан, тиббиёт, математика, астрономия каби фанлар мадрасаларда ўқитилгани, илмий академиялар ташкил этилиб, **мағрибу-машриққа** ном таратганини эсласак ва бундан ҳар қанча ғурурлансак арзийди.

Азиз дўстлар!

Мирзо Улуғбекдай беназир алломанинг ўрта асрлар шароитида намоён этган илмий жасорати бугунги кун олимларини ҳам ҳайратга солмасдан қўймайди.

Тақдир бу улуғ зотнинг зиммасига беҳад улкан ва машаққатли вазифалар юклади. Буюк саркарда Амир Темур бунёд этган салтанатнинг вориси бўлишдек мислсиз синов айнан унга насиб этди.

Чексиз ақл-идроки, азму қатъияти, одилона сиёсати билан Мирзо Улуғбек қарийб қирқ йил мобайнида Моварооуннаҳр диёрининг донишманд ҳукмдори бўлиб, халқларнинг азалий орзуси — тинчлик, тотувлик, ҳар томонлама тараққиётни қарор топтириш йўлида мислсиз шижоат ва матонат кўрсатди.

Мирзо Улуғбек, аввало, илмий фаразлар билан эмас, балки соф амалий услубда ижод қилди. Минглаб юлдузларни жамлаган мукаммал харита ва бугунги энг замонавий ҳисоблардан деярли фарқ этмайдиган мукаммал астрономик жадвални яратди.

Унинг ҳаёти ва ижоди ўзбек халқи маънавияти пойдеворига қўйилган тамал тошларидан бири бўлиб, халқимизнинг ўрта асрларда фундаментал фанга нечоғлик буюк аҳамият берганини кўрсатади.

«Зижи жадиди кўрагоний» деб номланган Улуғбек астрономик жадвали ўрта асрларда лотин тилига таржима қилиниб, Европа олимлари орасида кенг тарқалгани бу фикримизнинг яққол исботидир.

Мирзо Улуғбек ўз умрини келажак учун, бугунги ҳаёт учун фидо этди. Ўша узоқ замонларда башарият тараққиётини ўйлаб яшади, ўз авлодлари асрлар оша тартиб этажак маърифатли бир жамиятни орзу қилди.

Ҳар қандай миллат ҳам Улуғбекдай фарзандни тарбия этгани учун ғурурланиши табиий ҳолдир. Чунки бундай инсонлар фақат ўз халқига эмас, балки умумбашарий цивилизация учун ҳам хизмат қилади ва жаҳоннинг эътиборини қозонади.

Муҳтарам дўстлар!

Биз бугун тафаккуримизда, ҳаётимиз ва тақдиримизда рўй бераётган улкан ўзгаришларни Улуғбек сингари аждодларимиз руҳига таяниб амалга оширмоқдамиз.

Буюк давлат пойдеворини қуриш, дунёда ўзимизга муносиб ўринни эгаллашда Ал-Беруний, Ибн Сино, Муҳаммад Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Ал-Бухорий, Ат-Термизий, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Хожа Баҳовуддин Нақшбанд, Алишер Навоий, Бобур Мирзо каби боболаримизнинг бебаҳо мероси ҳамиша бошимизни баланд, қаддимизни тик қилади, халқимизнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат, ишончига-ишонч қўшади.

Азиз юртдошлар!

Биз бугун узоқ давом этган ғафлат уйқусидан уйғондик. Тарихимизни, маданиятимизни, ўзлигимизни танидик ва тиклай бошладик.

Улуғбекнинг муборак қадами теккан заминда янги ва эркин жамият барпо этиш вазифаси сизу бизга насиб этди.

Буюк давлат қуришни кўзлаб, порлоқ келажак учун, фарзандларимиз иқболи учун, авлодларга озод ва обод ватан қолдирмоқ учун яшаш ва ҳалол меҳнат қилиш Ўзбекистонда истиқомат қилаётган ҳар бир инсоннинг муқаддас бурчидир.

Хонимлар ва жаноблар!

Азиз дўстлар!

Мирзо Улуғбекнинг умумбашарий қадриятларга қўшган ҳиссаси беқиёс бўлиб, у бугунги кунда ҳам ҳаётимизда улкан аҳамият касб этмоқда ва Ўзбекистоннинг халқаро обрўсини ошириш йўлида катта хизмат қилмоқда.

Буюк аждодимиз Улуғбек номи берилган маънавият масканлари, маҳаллалар, кўчалар ва шаҳарлар жуда кўп. Юртимизда дунёга кўз очаётган ҳар ўн чақалоқнинг бирига эзгу ният билан Улуғбекнинг муборак исми бериляпти деб айтсак, муболаға бўлмайди.

Буларнинг барчаси — миллатимизнинг буюк алломага бўлган чексиз ҳурмати ва эҳтиромидан дарак беради.

Улуғбек таваллудининг 600 йиллиги дунёнинг кўплаб мамлакатларида нишонланаётгани биз учун ғоят қувончлидир. Биз бу воқеаларни дунё афкор оммасининг Мирзо Улуғбекка ва уни вояга етказган юртга, халққа ва унинг тарихига самимий ҳурмати деб биламиз.

Сўзимни якунлар эканман, узоқ-яқиндан келган сиз, азиз меҳмонларга ва шу қутлуғ анжуманнинг барча иштирокчиларига биз билан биргаликда Мирзо Улуғбек руҳини шод этганингиз учун **чин қалбимдан ташаккурлар билдирмоқчиман.**

Улуғбек кунларида дунёнинг кўплаб мамлакатларидан келган **азиз дўстларимизга алоҳида миннатдорлик сўзларини айтмоқчиман.**

Азиз дўстлар!

Мана шу кўпни кўрган, ҳаммамиз учун муқаддас майдонда туриб:

— Шу кунларга етказгани учун, юртимизнинг тинч ва осуда, озод ва обод бўлиб яшаётгани учун **тангримизга шукроналар айтамиз:**

— Шу заминнинг ва шу заминда яшаётган халқимизнинг умри ва бахту саодати боқий бўлсин!

— Юртимизни ёмон кўздан, бало-қазодан асрасин!

— Ер юзининг сайқали аталмиш **жаннатмонанд Самарқанд шуҳрати** бундан ҳам зиёда бўлсин!

— Мирзо Улуғбекнинг тафаккур юлдузи бундан буён ҳам бошимиз узра ёрқин порлаб тураверсин!

— Меҳнаткаш ва пок ниятли халқимиз мурод-мақсадига етсин!

Жумагул Каримова «Ўзбекқишлоқмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасида 15 йилдан бери қолипловчи бўлиб ишлаб келади.

У ишбилармонлиги билан ҳамкасблари олқишига сазовор бўлмоқда.

СУРАТДА: Жумагул Каримова.

Виктор Багаев олган сурат.

** Пойтахт истиқболи*

ЯНГИ ЖОЙГА КЎЧАДИ

Маълумки, Тошкент шаҳар ҳокимлиги Мустақиллик майдонидан «Чорсу» меҳмонхона мажмуигача хиёбонли сайилгоҳ ташкил этиш ҳақида қарор қабул қилган эди. Бу режага кўра пойтахтликлар ва шаҳар меҳмонларининг ўзига хос дам олиш манзилгоҳи бўладиган бевосита ана шу ҳудудда жойлашган «Пахтакор» автобус шоҳбекатини Абай кўчасига кўчириш кўзда тутилган. Ҳозир мана шу шоҳбекатни барпо этиш ва ободонлаштириш лойиҳалари тайёрланмоқда. Бу иш «Шаҳарйўлқурилиштаъмирлаш» тресті ва «Тошшаҳарйўловчитранс» давлат уюшмаси томонидан амалга оширилмоқда.

Келгусида собиқ «Пахтакор» шоҳбекатида кичик-кичик устахоналар барпо этилади. Автобусларда айрим жузъий носозликлар аниқланган пайтда уларни бу устахоналарда созлаш мумкин бўлади. Бундан ташқари собиқ шоҳбекатда ҳайдовчилар учун ошхона, бир неча душхона қуриш, дам олиш хоналарини ташкил этиш ҳам мўлжалланган.

Бекатларда ҳам ободонлаштириш ишлари олиб борилади. Бу жойларга янги тимлар ҳамда қулай ўтиргичлар ўрнатилади.

Ана шу қурилиш ва ободонлаштириш ишларининг ҳаммасини Наврўз байрамигача ниҳоясига етказиш кўзда тутилган.

Келажакда эса автобусларнинг бу шоҳбекатдан ҳозир барпо этилаётган Тошкент метрополитенининг «Юнусобод» ва «Қорақамиш» бекатларига қатновларини йўлга қўйиш ҳам режалаштирилган.

Ойдин СОДИҚОВА.

** Ҳамшаҳарлар, Сизлар учун*

ЖАМОАТЧИЛИК ҚАБУЛХОНАСИ

Тошкент ҳудудий коммунал-фойдаланиш бирлашмаси қошида фуқароларни қабул қиладиган махсус жамоатчилик қабулхонаси ташкил этилди. Бу ерда уй-жой ташкилотлари, ободонлаштириш бошқармаси, автомобиль йўл механизацияси, йўл хўжалиги, меҳмонхоналар иши, сув, газ ва иссиқлик таъминоти, турар жойлар ва лифтларни таъмирлаш билан боғлиқ масалалар хусусида сиз билдирган фикр ва мулоҳазаларни тинглашади ва бу масалаларда сизга ёрдам беришга ҳаракат қилишади. Жамоатчилик қабулхонасига шаҳар хўжалигини келаётган қишга тайёрлаш, ёқилғи-энергетика мажмуи муаммолари бўйича масалалар хусусида ҳам мурожаат қилиш мумкин.

Жамоатчилик қабулхонаси ҳар куни эрталаб соат 9.00 дан кеч соат 20.00 га қадар ишлайди. Агар сиз унга келишнинг иложини топмасангизи 45-05-60, 45-06-44 рақамли телефонларга қўнғироқ қилишингиз мумкин. Сизнинг сўзларингизни коммунал тармоғининг тажрибали мутахассислари эшитишади.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Вазирлар Маҳкамасида республика истеъмол бозорини моллар билан тўлдириш ва аҳолига савдо хизматини яхшилаш ҳукумат комиссиясининг навбатдаги мажлисида бу борада илгари белгиланган тадбирлар дастури шу йилнинг учинчи чорагида қандай бажарилганлиги муҳокама этилди.

● Тошкентда бўлиб ўтган «Ёғмойтамакисаноат» уюшмасининг таъсис конференциясида уюшма бошқарувининг таркиби сайланди, унинг низоми тасдиқланди ва бошқа ҳужжатлар қабул қилинди.

● Бухорода «Бухоро ва жаҳон маданияти» мавзуида халқаро анжуман бўлиб ўтди.

● Тошкентда ўқув аълочилари ва ёш олимларнинг биринчи олий ўқув юртлариаро конференцияси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти стипендияси, шунингдек, Беруний, Абу Али ибн Сино, Улуғбек, Навоий стипендияларига сазовор бўлган пойтахтдаги олий ўқув юртларининг 250 нафар талабаси ва аспиранти қатнашдилар.

● Термизда кунига 500 йўловчига хизмат кўрсатишга мўлжалланган икки қаватли замонавий темир йўл вокзали биноси қурилиши жадал давом этяпти. Уни шу йилнинг охиригача фойдаланишга топшириш режаланган.

ҲАМДУСТЛИКДА

● Расмий ташриф билан Россияга келган Буюк Британия қироличаси Елизавета II бугун Москвадан Санкт-Петербургга келади.

● Россия Бош вазири Виктор Черномирдин баъзи оммавий ахборот воситаларида унинг истеъфога чиқиши тўғрисидаги хабарлар бўҳтон эканлиги тўғрисида баёнот берди.

● Чеченистондаги вазият мураккаблигича қолмоқда. Республика маъмурлари берган баёнотга кўра агар уч кун ичида мухолифатчилар ҳарбий бўлинмалари ўзларини-ўзлари қуролсизлантирмасалар буни ҳукумат қўшинлари куч ишлатиб бажаришини маълум қилдилар. Айни пайтда эса мухолифатчилар хоҳлаган пайтда республика пойтахти Грозныйни қўлга олишлари мумкинлигини эълон қилдилар.

● Машҳур «Московский комсомолец» газетасининг 27 ёшли мухбири Дмитрий Холодов хизмат хонасида бомба портлаши оқибатида ҳалок бўлди. Таҳририят раҳбарияти буни сиёсий қотиллик, деб баҳолади.

ХОРИЖДА

● 24 октябрь куни Парижда ЮНЕСКО раҳнамолигида Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллигига бағишланган тантаналар бўлиб ўтади.

● Германияда бўлиб ўтган сайловларда христиан ва эркин демократчиларнинг ҳукмрон коалицияси парламентда 341 ўринга эга бўлиб, ғолиб чиқди. Мухолифатчилар эса парламентда 331 та ўринга эга бўлдилар. Германия канцлери Гельмут Коль яна тўрт йил ҳукумат бошлиғи бўлиб қолади.

● Финляндия аҳолисининг 57 фоизи мамлакатнинг 1996 йилда Европа Иттифоқига аъзо бўлишини ёқлаб овоз берди.

● Болгария Президенти Желю Желев ўз фармони билан парламентни тарқатиб юбориш ва шу йил 18 декабрь куни муддатидан илгари сайлов ўтказилишини эълон қилди. Айни пайтда у муваққат ҳукуматни тайинлади.

● Эрон келгуси йил май ойигача 1470 километр узунликда йилига даставвал 15 миллиард куб метр газ узатиладиган, қиймати 3,7 миллиард долларлик Туркманистон— Эрон—Туркия — Европа газ қувури қурилиши лойиҳа ишлари тугалланишини маълум қилди. Келгусида эса бу газ қувури орқали ёнилғи етказиб беришни йилига 28 миллиард куб метрга етказиш мўлжалланган.

● Япониялик Кэндзабуро Оэ адабиёт бўйича, америкалик Клиффорд Шалл ва канадалик Бертрам Брокгауз физика бўйича, америкалик Жорж Олах химия бўйича 1994 йилги Нобель мукофоти соҳиблари бўлдилар.

● АҚШ Президенти Билл Клинтон келгуси ҳафтада Яқин Шарққа расмий ташриф билан боришини маълум қилди. У, жумладан, 26 октябрь куни Иордания билан Исроил ўртасида сулҳ битимининг имзоланишида ҳозир бўлиш ниятидадир.

● Швеция радиоси маълумотларига кўра, 1992-1993 йилларда Россия бозорига хорижий сармоялар қўйилиши аҳоли жон бошига ҳисоблаганда атиги 5 долларни ташкил этди. Ҳолбуки, Венгрияда бу кўрсаткич—130, Чехияда— 75, Словенияда —70 долларни ташкил этди.

АНЪАНАВИЙ ХАЛҚАРО КЎРГАЗМА

Маълумки, ўтган йили ноябрь ойида Киночилар уйида, бу йил май ойида «Ўзэкспомарказ» Республика савдо кўргазмаси марказида компьютер бўйича халқаро кўргазмалар бўлиб ўтган эди. Анъанага биноан кеча «Компьютер ва Марказий Осиёни коммуникациялаш-94» халқаро кўргазмаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг «Ўзэкспомарказ» марказида очилди. Бир ҳафта давом этадиган мазкур кўргазмани Ўзбекистон Республикаси фан-техника давлат қўмитаси, Қозоғистон Республикаси фан ва янги технологиялар вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси ТИАВ «Ўзэкспомарказ» маркази, «Компьютер— Осиё» илмий техник парки, ЦМИ инновация фирмаси, «Марказий Осиё-94» қўшма корхоналари ўтказишмоқда.

Кўргазмага «Абсис ЭПЛ», «Компьютерланд» ва Россиянинг «Ай-СИИ» акционерлик жамияти ҳомийлик қилишмоқда. Унда жаҳоннинг компьютер соҳасидаги етакчи фирмалари ва қўшма корхоналари иштирок этмоқдалар. Кўргазманинг мақсади компьютерларнинг сўнгги авлоди, монитор ва принтерларнинг дастурлаштирилган турлари билан яқиндан танишишдан иборат.

Кўргазма давомида мутахассислар учун турли тадбирлар ўтказилади.

Маҳмуда ИСМОИЛОВА,
«Ўзэкспомарказ» ходими.

** Газетанинг шу сонига*

THE 12th ASIAN GAMES
HIROSHIMA 1994

ТОШКЕНТ ХИРОСИМАДА ДОВРУҒ ТАРАТГАНЛАРНИ КУТИБ ОЛДИ

Ҳа, биз бу қувончли онларни кўпдан бери орзиқиб кутган эдик. Илк бор мустақил давлат вакиллари сифатида қитъанинг энг нуфузли мусобақаси ҳисобланмиш XII Осиё ўйинларида муваффақиятли иштирок этиб, Ватанимизга қайтган спортчиларимизни 17 октябрь куни Тошкент аэропортида кутиб олиш маросими катта шодиёнага айланиб кетди. Юзлаб спорт мухлислари, мутасаддилар, спортчиларнинг ота-оналари ва яқин биродарлари, журналистлар, телеоператорлар, гўзал миллий либослардаги санъаткорлар Тошкент халқаро аэропортининг кутиш майдонини лиқ тўлдирдилар. Ҳаммаёқда турфа гуллар кўтарган бахтиёр чеҳралар, байрамона кайфият ҳукмрон...

Ёнига «Ўзбекистон» сўзи битилган улкан ИЛ-62 М ҳаво кемаси қўниш майдонидан кутиб олувчилар томонга бурилганда тўпланганлар ҳаяжонининг чеки йўқ эди. Юқорига кўтарилган гуллар денгиз янглиғ чайқалади. Мана, ниҳоят самолёт эшиги очилиб, қўлида республикамиз байроғини кўтарган Республика Президентининг Давлат маслаҳатчиси, делегация раҳбари А. Азизхўжаев, Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси С. Рўзиев, футбол бўйича терма жамоамиз бош устози Р. Акромов ҳамда жамоанинг етакчи ўйинчиси М. Қосимовлар тушиб келишганда бутун аэропортни шодон хитоблару қарсаклар садоси тутиб кетди. Ўзбекистоннинг довруғини бутун дунёга таратган спортчиларимиз шарафига давлатимиз мадҳияси янграб, карнай-сурнай наволари таралди.

Тантанали кутиб олиш маросимини Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов очди. Спорт делегациямиз раҳбари, Республикамиз Президентининг Давлат маслаҳатчиси Алишер Азизхўжаев сўзга чиқиб, спортчиларимизнинг эришган улкан ғалабалари ҳақида тўхталиб, муваффақиятлар замирида Ватанга садоқат, халқимизга муҳаббат руҳлари ётганини алоҳида таъкидлади.

Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Абдулҳошим Муталов Президентимизнинг спортчиларга самимий табригини етказди. Кутиб олиш маросимида шунингдек Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов, республика жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитасининг раиси Собир Рўзиев, Япониянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Укэру Магосаки, терма жамоамиз етакчиси Рустам Акромов ҳамда чарм тўп устаси Миржалол Қосимовлар ҳам ўзларининг дил сўзларини изҳор қилишди.

Биз фахр туйғуси билан Ватанларига қайтган бир неча етакчи спортчиларимизни суҳбатга тортдик.

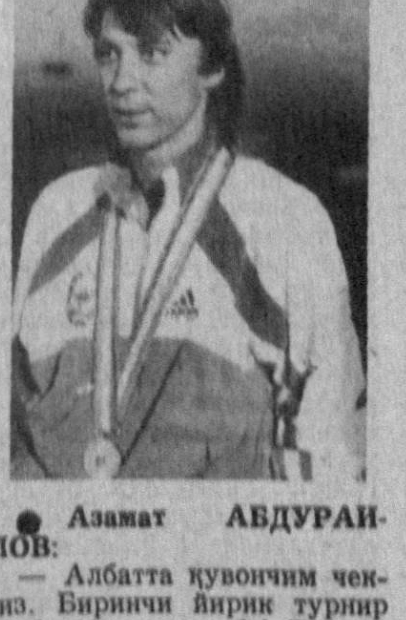

● **Азамат АБДУРАИМОВ:**

— Албатта қувончим чексиз. Биринчи йирик турнир ва биринчи ғалаба! Бундан кейин ҳам ғалабаларимизни анъанага айлантиришга ҳаракат қиламиз.

● **Оксана ЯРИГИНА, Светлана МУНКОВА, найза улоқтириш ва баландликка сакраш бўйича олтин медаль соҳибалари:**

— Ўйинларга боришимиздан мақсад — биринчи ўринни эгаллаш эди. Бунга эришганимиздан хурсандмиз.

● **Дилшод ЁРБЕКОВ, бокс бўйича бронза медали соҳиби:**

— Осиё ўйинларида кўплаб кучли боксчилар иштирок этишди. Лекин бизга билдирилган юксак ишонч доимо ғалабага ундади. Бу менинг ҳаётимдаги биринчи йирик мусобақа. Ишонаманки, бу бошланиши бўлади.

● **Абдулҳай ЗУФАРОВ, эркин курашчи:**

— Япония қанчалик мафтункор бўлмасин бироқ энг гўзал юрт Ўзбекистонимиз экан. Тошкентни дарров соғиндим!

— Фикримча ғалабаларимизнинг сири — бу боксчиларимиз, кураш усталаримиз, гимнастикачи, енгил атлетикачиларимиз, қўйингчи, барча спортчиларимиз бир-бирларини мусобақаларда қўллаб-қувватлаганликларидадир, — дейди Миржалол Қосимов. — Хусусан, бизнинг футбол бўйича терма жамоамиз барча аъзоларида энг юқори ўринларни эгаллаш кучли ҳоҳиш-истаги бор эди. Яшил майдонда ҳам бир оила аъзоларидек, баҳамжиҳат ҳаракат қилдик. Ўйлаймизки, келгусида фақат Осиёда эмас, балки дунё миқёсида юртимиз спорт шарафини муносиб ҳимоя қиламиз...

Шу куни Хиросимадаги ўйинларда зафар қучган Ватанимиз спортчиларини Тошкент аэропортида кутиб олиш шодиёналари, қизғин суҳбатлар анча вақтгача давом этди. Ўйлаймизки, бу катта зафарларнинг дебочаси. Келгусидаги олимпиада ўйинлари ва жаҳон биринчиликларида ҳам спортчиларимиз ушбу анъанага содиқ қоладилар.

Дилшод ИСРОИЛОВ,
Баҳодир ҲАСАНОВ.

СУРАТЛАРДА: Тошкент халқаро аэропортидаги қувончли лаҳзалар.

Козим Ўлмасов олган суратлар.

«Давлат тили ҳақида»ги Қонун қабул қилинганлигининг 5 йиллигига

БУТУН ХАЛҚ МАНФААТЛАРИГА МОС

● «Давлат тили ҳақида»ги Қонун қабул қилингандан, республикамизда ўзбек тилига давлат мақоми берилгандан буён орадан беш йил ўтди. Ана шу давр ичида ушбу Қонунни ҳаётга тадбиқ этиш бўйича пойтахтимизда салмоқли ишлар амалга оширилди. Бизнинг Тошкент шаҳар ҳокими маҳкамаси ҳузуридаги Атамалар комиссиясининг раиси, Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат ЖАЛИЛОВ билан суҳбатимиз «Давлат тили ҳақида»ги Қонунни амалга ошириш давлат дастурининг қандай бажарилаётгани, бу борадаги ижобий натижалар, ҳали қилиниши керак бўлган вазифаларга бағишланди.

— Шуҳрат Илҳомович, суҳбатимизни «Давлат тили ҳақида»ги Қонуннинг амалий аҳамиятидан бошласак.

— Жуда яхши. Биласизми, ҳозир хаёлимга жамиятдаги ўзгариш, янгиланишлар қонунларда ўз ифодасини топиши керак, деган гаплар келди. Бинобарин, «Давлат тили ҳақида»ги Қонуннинг қабул қилиниши ҳам ҳаётнинг тақозоси билан юзага келган эди. Ушбу Қонун аввало она тилимизнинг мавқеини қайта тиклаш, унинг имконият доирасини янада кенгайтиришга қаратилган эди. Иккинчидан, ушбу Қонун бошқа миллат ва элат вакилларининг ҳам тили, миллий маданиятларини ривожлантиришга қаратилган. Мазкур Қонун ўз моҳияти жиҳатидан диалектик характерга эга бўлиб, ҳам туб миллат, айни пайтда эса барча бошқа миллат ва элат вакилларининг манфаатларига хизмат қилади. Шу боисдан ҳам халқимиз уни ўз вақтида қабул қилинган муҳим ҳаётий ҳужжат сифатида қабул қилди.

Республикамизда тил сиёсати жуда изчил ва тўғри олиб борилаётгани учун юртимизда, шу жумладан шаҳримизда ҳам тинчлик, барқарорлик ҳукм сурмоқда. Барча миллат ва элат вакиллари давлат мустақиллигимизни мустаҳкамлаш ва ривожлантиришда бир оиланинг фарзандларидек қўлни қўлга бериб келажакка юксак ишонч билан қараб меҳнат қилишмоқда.

— Қонунни жорий қилиш — энг қийин ишдир, деган гап бор. Тошкент шаҳрида бевосита «Давлат тили ҳақида»ги Қонунни амалга ошириш борасидаги ишлар тўғрисида ҳам гапириб берсангиз.

— Дўстлик ва тинчлик элчиси, деб эътироф қилинган шаҳримизда ҳам республикамиз раҳбариятининг олиб бораётган тил сиёсати изчил давом эттирилмоқда. Шаҳримизда «Давлат тили ҳақида»ги Қонунни амалга ошириш давлат дастурининг бажарилишини таъминлаш ишларини мувофиқлаштириш, назорат қилиш бўйича ҳоким маҳкамаси ҳузурида Атамалар комиссияси фаолият кўрсатмоқда. Шундай комиссиялар туман ҳокимликларида ҳам ишлаяпти. Тегишли бош бошқармалар, бошқармалар, бирлашмалар, трестлар, идора, ташкилотлар, муассасаларда ҳам «Давлат тили ҳақида»ги Қонун талабларининг бажарилишини таъминлаш бўйича комиссиялар ишлаб турибди.

Шаҳар ҳокимлиги маҳкамасида, давлат идоралари, корхона, муассаса ва ташкилотлардаги барча йиғинлар, мажлислар давлат тилида олиб борилмоқда. Расмий иш юритиш ҳужжатлари — бланк, муҳр, штамп, хизмат қоғозлари матни давлат тилига ўтказилган. Идоралараро ёзишмалар асосан давлат тилида олиб борилмоқда.

— Қонунда туб аҳолига мансуб бўлмаган кишиларнинг ўз хизмат вазифаларини бажариши учун давлат тилини етарли даражада билишлари зарурлиги таъкидланган...

— Қонунда кўзда тутилганидек, масъул раҳбар ёки ходим давлат тилидаги ёзма ва оғзаки ахборотни, таклиф ва мулоҳазаларни ўқиб тушуниши ҳамда тегишли ёзма жавобни давлат тилида бериши керак. Шуларни назарда тутиб, ўзбек тилини яхши билмайдиган кишиларга давлат тили текин ўқитилмоқда ва ўргатилмоқда. Турли соҳалар бўйича сўзлашув луғатлари тайёрланди, тил тўгараклари ишлаб турибди. Энг муҳими, тил ўрганаётган одамнинг ўзида ички бир интилиш, қизиқиш бўлиши керак. Ички бир интилиш билан ўқиб, ўрганишнинг самараси кўпроқ бўлади.

— Она тилимизнинг ҳуқуқий мақоми давлатимиз Асосий қонуни — Конституциямизда ҳам мустаҳкамлаб қўйилди. Шу муносабат билан қандай ишлар бажарилди?

— Янги Конституция қабул қилиниши муносабати билан шаҳардаги барча идора, корхона, ташкилот ва муассасаларнинг муҳр, бланк, штамп, гувоҳномалари, барча иш юритиш ҳужжатларининг намуналари Атамалар комиссияси томонидан бирма-бир кўриб чиқилиб, улар Конституция матнида қўлланган атамаларга мувофиқ тарзда янгиланди.

Шаҳардаги кўчалар, майдонлар, хиёбонлар, маданият ва истироҳат боғлари, стадионлар, бекатлардаги ёзувлар, шиорлар, даъватномалар, кўрсатмали, манзарали тасвирлар, рекламалар, эълонлар миллий шаклда ва давлат тилида ёзилмоқда. Шаҳар жамоат транспорти воситаларидаги ёзувлар, рекламалар, эълонлар асосан ўзбек тилида ёзилмоқда. Савдо тармоқлари, дорихоналар, тижорат дўконларидаги нарх кўрсаткичлари, кўргазмали ва оғзаки ахборот матнлари, лавҳалар давлат тилида юритилмоқда.

— «Давлат тили ҳақида»ги Қонунда халқимизнинг миллий бойлиги бўлган тарихий жойларнинг унутилиб кетган асл номларини қайта тиклаш зарурлиги таъкидланган.

— Шаҳар Атамалар комиссияси бу борада изчил ва мунтазам иш олиб боряпти. Мазкур Қонун қабул қилинганидан бери ҳеч қандай миллий маъно, хусусият касб этмайдиган, европача номлар билан аталиб келинган 500 дан зиёд кўча, шаҳримизнинг барча майдонлар, хиёбонлар, бекатлар, айрим метро бекатлари, маданият, маориф муассасаларининг номлари миллий номлар билан ўзгартирилди. Европача атамалар билан аталадиган 100 дан зиёд мактабларнинг номи, айрим туманларнинг номлари ўзгартирилди. Маҳаллалар, даҳа, мавзелар номлари ҳам фуқароларнинг таклиф, мулоҳазалари асосида миллий номлар билан ўзгартирилмоқда.

— Тошкентда, хусусан улуғ тарихий шахслар номларини абадийлаштириш борасида жуда хайрли ишлар қилинмоқда...

— Улуғ тарихий шахслар ҳам, улар томонидан қолдирилган маънавий мерослар бизнинг миллий бойлигимиздир. Шу боис уларнинг номларини бугунги авлодга чуқурроқ таништириш, хотираларини муқаддас жойларга абадийлаштириш беназир ишдир. Масалан, шаҳримизнинг қоқ марказидаги хиёбонга улуғ бобомиз, буюк соҳибқирон Амир Темур номи берилиб, шу ерга ул зотнинг салобатли ҳайкали ўрнатилди. Марказий хиёбон метро бекатига ва шу ердан бошланадиган марказий (собиқ Энгельс) кўчага улуғ бобомизнинг номи берилди. Амир Темур хиёбонини темирйўл вокзали билан боғлаб турувчи (собиқ Пролетар кўчасига) улуғ бобомиз томонидан ташкил этилган, жаҳонга машҳур бўлган давлат Мовароуннаҳр номининг берилиши ажойиб бир уйғунликни ташкил этди. Маълумки, шаҳримизда Мирзо Улуғбек номли майдон ташкил этилиб, бу ерга Мирзо Улуғбек ёдгорлиги мажмуи бунёд этилди. Ўзбекистон миллий боғида бунёд этилган Алишер Навоий ёдгорлиги мажмуи ҳам шаҳримизнинг кўркига кўрк қўшиб турибди.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Баҳоуддин Нақшбанд, Юсуф Хос Ҳожиб, Аҳмад Яссавий, Хўжа Аҳрор каби жаҳон илм фани, маданияти хазинасига муносиб улуш қўшган улуғ тарихий шахсларнинг номлари марказий кўчалар, майдонлар, хиёбонлар, боғлар, маданият, маориф муассасаларига қўйилмоқда.

Шунингдек, Тошкент заминида туғилиб ўсган аллома, шоир ва давлат арбобларининг номлари ҳам абадийлаштирилмоқда.

— Қонунда республикамиз ҳудудида яшаб, истиқомат қилаётган бошқа миллат ва элат вакилларига давлат тилини ўқитиш, ўргатиш билан бир қаторда уларнинг ўз она тилларини ўрганиш ҳамда маданиятларини ривожлантиришлари учун шарт-шароитлар яратиш кўзда тутилган...

— Ушбу Қонуннинг яна бир жиҳати шундаки, у республикамиз ҳудудида яшаб, истиқомат қилаётган барча миллат ва элатларнинг миллий-маданий эҳтиёжларини қондириб боришга ҳам хизмат қилади. Шундан келиб чиқиб, шаҳримизда бугунги кунда кўплаб миллий-маданий марказлар фаолият кўрсатмоқда. Ушбу миллий маданий марказлар она тиллари, миллий маданиятларини ўз вакилларига ўргатиш билан бирга уларга давлат тилини, миллий-маданий меросимизни, қадриятларимизни ҳам ўргатиб келмоқда. Масалан, шу йили Бектемир туман ҳокимлиги корейс «Уйғониш» маркази билан ҳамкорликда ўзбек тили олимпиадасини ўтказди. Бундай мисоллар кўп.

— Маълумки, ёшларга давлат тилини ўқитиш ва ўргатиш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан биридир. Бу борада қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Она тилимизга давлат тили мақоми берилганидан сўнг бу масалага бўлган муносабат кескин ўзгарди. Масалан, рус мактабларидаги, ўзбек тили дарслари 544 соат ўрнига 884 соатга, ўзбек мактаблари учун она тили ва адабиёт дарслари 2346 соат ўрнига, 2720 соатга оширилди. Рус мактабларида ўзбек тилини чуқур ўргатадиган синфлар ташкил этилди ва ташкил этилмоқда.

Ўтган беш йил мобайнида шаҳардаги ўзбек тилидаги мактаблар сони 20 тага, аралаш тилли мактаблар сони 25 тага кўпайтирилди. Ўзбек тилидаги болалар боғчалари сони эса 46 тага, аралаш тилли боғчалар сони 98 тага кўпайди.

Рус забонли ўқувчилар ўртасида «Ўзбек тилини ўрганамиз» шаҳар кўрик-танлови, олимпиадалар ўтказиш анъанага айланиб боряпти.

«Давлат тили ҳақида»ги Қонун қабул қилинганидан бери рус тилида ўқитиладиган мактаблар, олий ўқув юртларида ўзбек тили бўйича туман, шаҳар олимпиадалари мунтазам ўтказиб келинмоқда.

— «Давлат тили тўғрисида»ги Қонун талабларини амалга ошириш бўйича белгиланган қўшимча чора-тадбирлар ҳақида ҳам гапириб берсангиз.

— Вазирлар Маҳкамасининг топшириқномасига асосан Атамалар комиссияси томонидан давлат дастурини бажариш бўйича қўшимча чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, жойларга ижро этиш учун юборилди. Тошкент шаҳар ҳокимлигига 1994 йилнинг сентябрь ойигача келган барча ҳужжатлар сони таҳлил қилинди. Айни пайтда шаҳар ҳокимлигидан турли идора ва ташкилотларга жўнатилган ҳужжатлар сони ҳам таҳлил қилинди. Таҳлил натижалари тегишли хулоса чиқариш учун жойларга юборилди.

Яқинда «Давлат тили ҳақида»ги Қонуннинг бажарилиши масаласи Тошкент шаҳар ҳокими маҳкамаси йиғилишида кўриб чиқилди. Шаҳар ҳокими томонидан иш юритиш, ҳужжатлар тайёрлаш ва идоралараро ёзишмаларни қонунга қатъий амал қилган ҳолда давлат тилига ўтказиш вазифаси қўйилди.

Атамалар комиссияси котибияти томонидан туман ҳокимликлари, тегишли бош бошқармалар, идора, ташкилот ва муассасаларнинг масъул ходимлари орқали жойларда юритилаётган иш қоғозлари, ҳужжат юритиш ишлари текширилди. Расмий иш юритиш ҳужжатларини тўлиқ давлат тилига ўтказиш юзасидан маслаҳат, тавсиялар бериб борилмоқда.

Атамалар комиссияси аъзолари корхона, ташкилот, маҳалла ва мактабларда давлат тилини жорий этишга бағишланган йиғилиш, учрашувлар ўтказяпти. Шундай учрашувлардан бири яқинда Сергели туманида ташкил этилди.

«Давлат тили ҳақида»ги Қонунни амалга ошириш давлат дастурига мувофиқ 21 октябрь куни Она тили куни деб эълон қилинганлиги муносабати билан ушбу тадбирни меҳнат жамоалари, ўқув юртлари, мактаблар, маҳаллаларда юксак уюшқоқлик билан ўтказиш чоралари кўрилмоқда.

— Шуҳрат Илҳомович, суҳбатимиз ҳам ниҳоясига етмоқда. Мулоқот чоғида «Давлат тили ҳақида»ги Қонунни амалга ошириш борасида шаҳримизда қилинган кўпгина ибратли ишлардан воқиф бўлдик. Сўнгги саволимиз шундай: ушбу Қонунни ҳаётга жорий этишга бел боғлаганларга қандай тилаклар билдирмоқчисиз?

— Тил миллатнинг миллий-маънавий қиёфасини белгиловчи мезондир. Шу боис бу масалага жуда эҳтиёткорлик билан ёндошиш керак. Токи, «Давлат тили ҳақида»ги Қонуннинг бажарилишидан ҳар бир миллат ва элат вакили фақат фойда кўрсин. Ушбу Қонун ҳар бир кишида миллий ғурур, ватанпарварлик ҳиссини кучайтириш, умуминсоний фазилатларини ривожлантиришда ўзининг ролини бажаради. Бунга ишончимиз комил.

— Мароқли суҳбатингиз учун ташаккур!

Суҳбатни Ҳасан РАҲИМОВ ёзиб олди.

ҚАТНАШЧИЛАР ИСТАГИ БИЛАН

«Давлат тили ҳақида»ги Қонуннинг пойтахтимиздаги ишлаб чиқариш корхоналари, ташкилот ва бирлашмалар томонидан қай тарзда бажарилаётганини билиш учун Ўрта Осиё «Кўмир» акционерлик бирлашмасига бордик.

Бирлашмада тузилган ўзбек тилини ўрганиш ҳайъати аъзолари корхоналарда бўлиб; давлат тилини ўқитиш ва иш юритиш, ҳужжат тузиш, идоралараро ёзишмаларни олиб боришни ўрганиб чиқиб, корхоналарда ушбу ишга мутасадди ходимларга амалий ёрдам беряптилар. Бу ерда хизмат қилувчиларнинг аксарияти русийзабон миллат кишилари бўлгани учун ўзбек тилини пухта ўргатувчи гуруҳлар ташкил этилди. Бирлашманинг ўзида иш юритиш, ҳужжат тузиш ва идоралараро ёзишларни давлат тилига ўтказиш мақсадида 40 кишидан иборат ўзбек тилини чуқур ўзлаштирувчи гуруҳлар тузилди. Бирлашма штатига таржимон олинди. Ҳафтасига уч марта бир ярим соатдан дарс ўтказилиши, йўлга қўйилди. Машғулотлар уч босқичда бўлиб ўтди. Аввалига ўзбек тилини умуман билмайдиганлар, кейин ўртача гапирувчилар, ҳатто рус тилида иш юритиб ўрганган ўзбек ходимлари ҳам ана шу машғулотларда фаол қатнашдилар. Ариза, таржимаи ҳол, тавсифнома, ҳар хил буйруқлар ва шу каби бир қатор иш қоғозларини, ўзбек тилида бехато ёзиш ўргатилди.

Хизматчиларнинг талаб ва истакларини ҳисобга олиб шу йилнинг октябрь ойидан бошлаб кучайтирилган ўзбек тили машғулотларини ўтказиш режалаштирилди. Машғулот иштирокчиларининг истакларига кўра дарс соатлари кўпайтирилади ҳамда мазмунан чуқурлаштирилади.

Назокат УСМОНОВА.

* *Нуқтаи назар*

НУТҚИМИЗ ЖИЛОСИ

Ўзбек тилида кишилар ўртасида муносабатларда, ҳамма тилларда бўлгани каби мурожаат сўз-иборалари қўлланади. Сўзловчи тингловчига мурожаат этганда унинг исми шарифини ёки фамилиясини тилга олади: «Саидумар, сени отам йўқлаган эдилар, вақтинг бўлса бизникига бир кириб ўт» ёки «Ботир Алиевич, мажлисни соат бешга белгиладик, эсингиздан чиқмасин» каби.

Ота-оналар ўз болаларига ёки болалар ўз ота-оналарига мурожаат этганларида: «Болам!», «Ўғлим!», «Қизим!», «Бўтам!», «Ойи!», «Ойижон!», «Дада!», «Ота!», «Бобо!» сўзларини ишлатишади. Кичиклар катталарга нисбатан: «Амаки», «Ака!», «Хола!», «Опоқи!», «Келинойи!», «Опа!», «Опажон!» каби сўзлар билан мурожаат этадилар. Уй соҳиби ўз аёлини унинг исми билан чақиради ёки «Ойиси», «Онаси», «Хоним», «Бекам», «Бону» каби сўзлар билан унга мурожаат этади. Лекин бу борада аёлларга бироз қийинроқ, улар эрларига мурожаат этганда бироз тараддудланиб қолишади, яъни баъзи аёллар эрларини «фалончи ака» деб чақиришади, айримлари эса бундай дейишга иймaниб, «Дадаси», «Адаси» деб қўя қолишади.

Бинобарин, тилда яна ишчи-хизматчиларнинг ўз бошлиқларига ёки бошлиқларнинг ўз қўл остиларидаги ходимларига нисбатан қўллайдиган турли мурожаат сўзлари мавжуд. Маълумки, ўзбек тили давлат тили мақомини олмасдан олдин муомала-муносабатларда, расмий қоғозларда «ўртоқ» сўзи фаол қўлланарди. Бу сўз бир вақтнинг ўзида ҳам ҳурматни, ҳам расмий мурожаатни ифодаларди. Қолаверса, рус тилига хос «Фалончи Фалончиевич!», «Фалончи Фалончиевна!» каби сўз шаклларини муносабат-мурожаатда қўллаш—шундай деб чақириш тилимизга ўзлашиб кетган эди. Кейинги пайтларда эса «ўртоқ» сўзи (мурожаат борасида) кескин камайди. Шунингдек, янги туғилган чақалоқларга «фалончи фалончи ўғли» ёки «қизи» деб ёздириляпти. Албатта, ўғил-қизига ном қўйиш ҳар кимнинг ўз шахсий иши. Келгусида балки мана шу кейинги шакл қатъийлашиб қолар.

Бизнинг айтмоқчи бўлган фикримиз шундан иборатки, агар расмий мурожаат сўзлари тилдан чиқариб ташланса унда расмий мурожаатларда, бошлиққа, раҳбарга, профессор-ўқитувчига ва умуман, катталарга мурожаат этилганда унинг исми ва фамилияси билан чақиришга ёки шахснинг исмига «ака» «опа» қўшимчаларини қўшиб айтишга тўғри келади.

Ҳаммамиз биламизки, туркий халқларда ҳурмат ва эҳтиромни билдириш учун «афандим», «жаноб», «жаноблари», «жаноби олийлари», аёлларга нисбатан «хоним», «хоним афандим», «бекам» каби мурожаат сўзлари ишлатилади. Оврупо халқларида «мистер», «сэр», «господин», аёлларга нисбатан — «мисс», «мадумазель», «мадам», «госпожа» сўзлари қўлланади. Бу сўзлар мурожаат маъносинигина эмас, мулозамат, эҳтиром, тавозе маъноларини ҳам ўзида акс эттириб туради ва маданийлик белгиси ҳисобланади.

Илгарилари, масалан, хонликлар даврида ўзбекларда давлат арбобларига, дин пешволарига мурожаат юқори услубда «ҳазрат», «ҳазратим», «ҳазрати олийлари», «тақсир», «жаноб», «жаноби олийлари» сингари мулозамат-эҳтиром сўзлари бемалол қўлланган. «Жаноб» сўзи мартабали, даражали деган маноларга эга. Лекин ҳозирги даврда биз нуфузли кишиларга, раҳбарларга, бошлиқларга, мансабдор шахсларга мурожаат этилганда бирорта эҳтиром-мурожаат сўзлари ишлатилмайди. Балки бундай сўзларни қўллашнинг ҳали вақти келмагандир? Ёки бўлмаса, узоқ йиллар давомида ўзимизни ўта камтар тутиб келганимиз оқибатидандир?

Яна шуни ҳам айтиш ўринлики, турли маърузаларда, журналистлар нутқларида «Ҳокимимиз Фалончи Фалончиевич», «Вазиримиз Фалончи Фалончиевич» тарзида (ҳоким, вазир сўзларига эгалик қўшимчасини қўшиб) айтиш ҳолларига дуч келамиз. Бундай ифода расмиятчилик нуқтаи назаридан тўғри келармикан? Зеро, расмиятчилик қонунлари ҳам жуда нозик ва ўзига хос. Балки, лавозимли шахслар, давлат ва жамоат арбоблари билан фуқаро, ишчи-хизматчилар ўртасидаги муносабатларда «жаноб», «ҳазрат», «тақсир» каби эҳтиром-мурожаатни ифода этувчи сўзларнинг ишлатилиши тўғрироқмикан?

Нафсиламбирини айтганда, ҳозир жуда қизиқ бир даврки, бир қирғоқдан узоқлашдик-ку, иккинчи қирғоққа ҳали етганимизча йўқ. Бунга на «ўртоқ» сўзини, на «жаноб», «жаноби олийлари» сўзини ишлата олмаётганимизни мисол тариқасида келтиришимиз мумкин.

Бинобарин, эҳтиром ва тавозе билдирувчи — «жаноб», «жаноби олийлари», «ҳазрат», «бегим», «бекам», «хоним» каби сўзларни истеъмолда қўллаш аввало шахсга бўлган ҳурматни билдиради, қолаверса, нутққа жило бериб, нутқ маданиятини бойитади, услубни, маданий савияни юқорига кўтаради.

Мақсуда СОДИҚОВА, филология фанлари доктори.

Ўзбек тилига давлат мақоми берилгандан кейин мактабларда, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида уни янада чуқурроқ ўқитишга катта аҳамият бериладиган бўлди. Бинобарин, бу қадамни жуда эрта бошлаш керак. Ана шунда кўзланган мақсадга эришиш мумкин.

Шаҳримиздаги 125-мактаб жамоаси ҳам ўқувчиларга турли фанлардан, биринчи навбатда ўзбек тилидан пухта билим беришга ҳаракат қилмоқда. Бу борада эришилаётган ютуқлар кишини қувонтиради. Жамоатчи-сураткаш мухбиримиз Равиль Альбеков тасвирга туширган ушбу суратда ҳам ўқувчиларга ўзбек тилидан дарс бериш жараёни тасвирланган.

ҚИЗҒИН ТАЙЁРГАРЛИК

Миробод тумани мактабларида давлат тилини ўргатишга жиддий эътибор берилмоқда. Ўзбек тили ўқитувчилари ўртасида ўтказиладиган анъанавий «Йилнинг энг яхши муаллими» кўрик-танловига тайёргарлик қизғин боряпти. Бундан ташқари рус мактабларида ўзбек тилида кичик саҳна асарлари тайёрланиб, улар турли адабий кечалар ва учрашувларда намойиш этилмоқда. Фақат мактаб ўқувчилари ижросидаги бундай асарлар эндиликда маҳаллаларда ҳам қўйиладиган бўлди.

Ушбу кўрик-танловларнинг энг қизиқарлилари 21 октябрь куни «Давлат тили ҳақида»ги Қонунга беш йил тўлиши муносабати билан туманнинг кўплаб мактабларида ўтказилади.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР

Республикамизда ўзбек тилига давлат мақоми берилганига беш йил бўлди. Шу давр мобайнида ҳамма жойда ҳам «Давлат тили ҳақида»ги Қонуннинг бажарилишига жиддий аҳамият берилдими?

Сўнгги текширишлар натижасида маълум бўлишича кўпгина вазирликлар, бирлашмалар, корхона ва ташкилотларда «Давлат тили ҳақида»ги Қонунни бажаришга эътибор кучайтирилди. Буни биргина Ўзбекистон маҳаллий саноат корпорацияси мисолида ҳам кўриб ўтиш мумкин.

Корпорацияда «Давлат тили ҳақида»ги Қонуннинг бажарилишига совуққонларча муносабатда бўлишди. Бироқ, корпорация номига билдирилган танқидий мулоҳазалардан кейин бу соҳага жиддий эътибор қаратилди. Даставвал корпорацияда давлат тилини ўрганиш бўйича 13 кишидан иборат махсус комиссия тузилди. Иш юритиш бўйича қўлланмалар, соҳаларга оид луғатлар тайёрланиб, бўлимларга, мутахассисларга тарқатилди. Ўзбек тилини ўрганиш учун икки гуруҳдан иборат қисқа курслар очилди. Ўқитиш самараси кўпчиликни қониқтирди. Муҳрлар, корпорация расмий ҳужжатлари, ёзув машинкалари, идоралараро ёзишмалар, ҳайъат мажлислари ўзбекчалаштирилди.

Биз корпорациянинг «Давлат тили ҳақида»ги Қонунини бажариб борилишини кузатар эканмиз, сўнгги олти ой мобайнида бу ерда чиндан ҳам сезиларли ўзгаришлар рўй берганининг гувоҳи бўлдик. Айниқса, ўзбек бўлмаган миллат вакилларининг давлат тилида ўзаро гаплашишига ҳаракат қилишлари кишини қувонтиради. Сўнгги олти ойни кузатганда корпорация ходимларининг 60 фоизи бемалол ўзбек тилида иш юрита олади. 40 фоизи эса ўқиб, ёзиб, гаплашишга ўрганишяпти. Бу корпорация учун ижобий самарадир. Эндиликда бу ерда хизмат қиладиган бошқа миллат вакиллари ўзбек тилини ўрганиш бўйича яна курслар очилиши ва жон-дилдан тилни ўрганиш ниятида эканликларини билдирмоқдалар.

Назира СОДИҚОВА.

ИЗЧИЛ ДАВОМ ЭТАДИ

Пойтахтимиздаги Марказий зобитлар уйида бир неча йилдирки, ўзбек тили тўгараклари изчил иш олиб боряпти. Бу тўгараклар асосан русийзабон ҳарбийларнинг оилалари учун мўлжалланган.

— Ўтган йили «Жаҳон» кичик корхонаси билан ҳамкорликда ўзбек тили тўгараги ишлаган эди, — дейди маданият бўлимининг бошлиғи Н. Аршинов. — Бу йил эса «Маърифат» жамияти давлат тилини ўрганиш борасида бизга яқиндан кўмаклашяпти. Энг малакали муаллифлар ўзбек тилидан сабоқ беришяпти. Машғулотларимиз ҳарбийлар учун бепулдир. Тўрт ой давом этадиган машғулотлар жуда самарали натижалар бераяпти.

Ҳозирги кунда бу ерда ҳарбийлар фарзандлари учун болалар ижоди бадиий маркази иш бошлаш арафасида турибди. Марказнинг ўз олдига қўйган энг муҳим мақсадларидан бири русийзабон кичкинтойларга ўзбек тилини пухта ўргатишдир. Унда фақат кундалик сўзлашув тили ўқитилмай, балки болаларни Ўзбекистон тарихи, маданияти ҳамда адабиёти билан яқиндан таништирилади. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мансур Тошматов улар учун мусиқий тўгарак олиб боришни ўз зиммасига олган.

Зобитлар уйи қошидаги чеварлик тўгаракларининг таърифи барча жойларга тарқалганди. Лекин афсуски узоқ йиллар мобайнида улар рус тилида ўқитилар эди. Бултурдан бошлаб эса ана шу тикиш-бичиш тўгаракларининг машғулотлари ўзбек тилида ўтказилмоқда.

Нигора ШАВКАТОВА.

* *Муаммонома*

Сўз бойлигингизни синаб кўринг

Сўз—ўзининг чиройли, мўъжизали хусусиятларига бойдир. Шуни ҳисобга олиб, юқоридаги муаммономани ўйлашга таклиф этамиз. Шарти қуйидагича бешта ҳарфдан иборат бўлган 48 та сўзни топингчи, иккинчи ва тўртинчи катакда албатта «У» ҳарфи бўлсин. Муаммонома орқали ҳар бирингиз сўз бойлигингизни яна бир карра текшириб оласиз.

Тузувчи: Саидносир ҒУЛОМОВ.

** Мардлар қўриқлайди Ватанни*

КУЗГИ ЧАҚИРИҚ: БУРЧ ВА МАСЪУЛИЯТ

Муддатли ҳарбий ва муқобил хизматни ўташ фуқароларнинг Конституциявий бурчидир. Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Ҳарбий ва муқобил хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаб бўлган шахсларни Қуролли Кучлар, чегара ва ички қўшинлар сафларидан заҳирага бўшатиш ва фуқароларни муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга навбатдаги чақириш тўғрисида»ги қарори қабул қилинди. Шу муносабат билан мухбиримиз Тошкент шаҳар мудофаа ишлари бўйича бошқарма бошлиғининг ўринбосари Хайрулла Султонович Холмуҳамедовга мурожаат қилиб, кузги чақириққа қаратилган тадбирлар ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— «Умумий» ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги Қонунга асосан кузги чақириқ ноябрь-декабрь ойларида ташкил этиларди. Эндиликда Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан чақириқни октябрь—ноябрь ойларида ўтказиш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Қуролли Кучларимиз сафларида ҳарбий хизматни ўташ Республикамиз ҳудудида яшовчи ҳар бир фуқаронинг шарафли бурчидир. Бу масъулиятли вазифани муваффақиятли адо этиш учун кўпгина ёшлар пухта тайёргарлик кўришди. Чақириқ ёшидаги ўсмирларнинг 50 фоизи «Ватанпарвар» ташкилотларида турли ҳарбий касбларни эгаллаганликлари фикримизнинг далилидир. Кўпчилик ёшлар Ҳаво десант қўшинларида хизмат қилиш истагини билдиришяпти. Улар орасида ҳайдовчилик, радиотелеграфчилик, радиомеханиклик касбини эгаллаганлари ҳам талайгина. Шу кунларда шаҳримиздаги ҳар бир туманда чақириқ комиссиялари ўз ишларини бошлаб юбордилар, туман мудофаа ишлари бўлимлари шахсий таркиби маҳаллаларда, корхона ва ташкилотларда бўлиб, турли учрашувлар, суҳбатлар уюштиришяпти. Улар «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида» ва «Муқобил хизмат тўғрисида»ги республика Қонунларининг моҳиятларини яна бир бор тушунтиришяпти.

Кузги чақириққа Ҳамза, Чилонзор, Сергели, Мирзо Улуғбек туманларида айниқса яхши тайёргарлик кўрилди.

Кўпчилик муқобил хизматга бориш истагини билдиряпти. Бу хизматга хоҳишга қараб эмас, муқобил хизматни ўташ ҳуқуқига эга бўлган фуқароларгина юборилади. Чунончи, Ўзбекистон Республикасининг 18 ёшдан 27 ёшгача бўлган, ҳарбий ҳисобда турадиган, муддатли ҳарбий хизматга чақирилиши лозим бўлган фуқаролари, башарти улар: хизматга чақирилаётган шахсдан ташқари 16 ёшга тўлмаган тўрт ва ундан ортиқ болали оиладан бўлсалар; ҳарбий хизматни ўташ даврида ногирон бўлиб қолган ота-онаси ёки ака-ука (опа-сингил)лари бўлса; диний таълимоти қурол ишлатишга ва Қуролли Кучларда хизмат қилишга йўл қўймайдиган рўйхатдан ўтган диний ташкилотларнинг аъзоси бўлсалар, муқобил хизматни ўташ ҳуқуқига эга бўладилар.

У ёки бу фуқаро чақириқ қоғозни олгач, ота-оналар ўз фарзандлари билан чақириқ комиссиясига биргаликда бориб, ўз талаб ва истакларини билдиришлари, ўғилларининг сиҳат-саломатлиги ҳақида тўлиқ маълумот беришлари, комиссия аъзолари билан маслаҳатлашишлари мумкин.

Шуни айтиш кераки, Акмал Икромов, Шайхонтоҳур туманларида ҳар йилгидек бу йил ҳам бу муҳим сиёсий тадбирга яхши тайёргарлик кўрилмади. Бунга мазкур туман ҳокимликлари, улар қошидаги мудофаа ишлари бўйича бўлимлар айбдордирлар. Мазкур ҳокимликларда ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш, улар орасида сиёсий тушунтириш ишлари олиб бориш, ҳарбий касбларга йўналтириш ишлари кўнгилдагидек уюштирилмаган. Ўйлаймизки, тегишли ҳокимликлар ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш ишларини бундан буён бугунги кун талаблари даражасида қайта ташкил этадилар, ёшларни она-Ватанга садоқат, республикамиз ҳудудлари дахлсизлигининг ишончли ҳимоячилари бўлиш руҳида тарбиялашга алоҳида эътибор қаратадилар.

Ҳадемай чақирилувчилар аскарлик либосини кийиб, Ватан ва халқ олдидаги бурчларини бажаришга киришадилар. Албатта ҳарбий хизматни давом эттираётган аскарлар ёш ўринбосарларини яхши кутиб олиб хизмат мобайнида ўзлари орттирган тажриба ва малакани, ҳарбий билим ва жанговар қуролни уларга сидқидилдан ўргатадилар, Ватанимизнинг ҳақиқий посбонлари бўлиб етишишларига яқиндан ёрдам беришларига ишонамиз.

Гўзал диёримиз Ўзбекистон — бу барчамизники, уни ҳимоя қилиш эса сиз ва бизнинг муқаддас бурчимиз. Шу боисдан ҳам республика ҳукумати ва Президентимиз ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оилалари ҳақида алоҳида ғамхўрлик кўрсатмоқда. Яқинда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси «Муддатли ҳарбий хизматчиларга ва уларнинг оила аъзоларига қўшимча имтиёзлар тўғрисида» қабул қилган қарори ҳам ана шу ғамхўрликнинг ифодасидир. Ана шу ғамхўрликларга жавобан ўғлонларимиз она-Ватанимиз ва халқимизга садоқат билан хизмат қилишлари шубҳасиз.

Машҳура МИРЗАМУҲАМЕДОВА ёзиб олди.

** Шаҳримиз деҳқон бозорларида*

ИЖОБИЙ НАТИЖАЛАР

Шу йилнинг 25 июнида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилишда юртбошимиз Ислом Каримов деҳқон бозорларида тартиб ўрнатиш аҳамиятини алоҳида таъкидлаб, улар фаолиятидаги нуқсонларни очиб ташлаган эди. Президентимизнинг қатъий кўрсатмаларидан кейинги ўтган муддат ичида ҳамжиҳатлик билан олиб борилган иш ўзининг ижобий натижаларини кўрсата бошлади. Куни кеча шаҳримиз деҳқон бозорларини айланганимизда бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

— Чуқур ўйлаб кўрсак чиндан ҳам, ишимизда анча бўшашувчанликка йўл қўйган эканмиз. Шаънимизга билдирилган ҳақли эътирозлардан сўнг дарҳол фаолиятимизда ўзгариш ясашга киришдик, — дейди бизга «Тошшаҳарширкатбозорсавдо» раиси Раҳматулла Муротхонов. — Биринчи навбатда бозор ходимлари ва директорлари шаҳодатдан ўтказилди. Замон талабига тўла жавоб бера олмайдиган, ўз устида ишламайдиган 11 та бозор бошлиқлари синовдан ўта олмай, эгаллаб турган вазифаларини тарк этишди. Улар ўрнига жонкуяр, билимдон, тадбиркор ёшлар келишди. Шаҳар бозорларида савдо қилувчи деҳқонларга зарур шароитлар яратиб берилди. Бунинг учун энг аввало олибсотарлар илдизини қуритишга киришдик. Сотиладиган товарлар сифатини мунтазам текшириб туришни уюштирдик. Савдо шоҳобчалари ва улар атрофи, айниқса шаҳар бозорларининг санитария ва тозалик ҳолати устидан назорат кучайтирилди. Бозорларимиз ҳудудида турли буюмлар билан бетартиб савдо-сотиқ қилувчи шахслар учун муқим жой белгиланди. Шу муносабат билан ҳар ер-ҳар ерга ўрнатилган турли дўконча ва лотокларнинг кўчирилиши бозорларимизга келиб-кетувчилар учун анча қулайлик яратди.

Режадаги ишларимиз ҳали жуда кўп. Булар биринчи галда эски типдаги бозорларимизни замонавийлаштириш, уларни янги савдо расталарга кўчиришда кўринади.

Ҳозир «Чорсу», «Олой», «Қўйлиқ», «Кўкча» бозорлари тубдан янгиланди. «Бешёғоч», «Юнусобод», Паркент», «Миробод», «Рисовий» бозорлари янгиланиш арафасида. Қувончлиси шундаки, шаҳримизда фаолият кўрсатаётган «Узэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмаси сингари йирик корхоналар бир нечта бозорларимизда бўладиган қурилиш сарф-харажатларини ўз зиммаларига олишяпти. Келинг, гапнинг исботи учун мисолларга мурожаат қилайлик.

«Паркент» бозорининг «Сельмаш» филиали авиасозлар ишлаб чиқариш бирлашмаси клуби рўпарасига жойлашган. Ушбу бозорча кичик бўлишига қарамай, ҳамиша харидорлар билан гавжум. Шуни ҳисобга олиб, шу йилнинг февралида бозорчани тубдан янгилаш ва уни кенгайтириб, ўринлар сонини 1200 тага етказишга қарор қилинди. Ҳозир бу ерда Ўзбекистон агросаноат қурилиши трестининг хўжалик ҳисобидаги бошқармаси бунёдкорлари қурилиш ишларини жадал суръатларда олиб боришмоқда. Қурувчиларга ишбоши Баҳодир Алимов, бригадирлар Ўринбой Қодиров ва Маҳамаджон Комиловлар бошчилик қилишяпти. 25 та қурувчи куну тун ишлаб, айни вақтда бу ерда пайвандлаш ишларини ниҳоясига етказишмоқда. Бунёдкорлар қурилишни шу йилнинг октябрь ойигача туғаллаб, бозорни тўла-тўкис фойдаланишга топширишга аҳд қилишган.

— Арматура ва тўсинчаларни бизга Ангрен ва Бекобод корхоналари етказиб беряпти, — деб тушунтиради ишбоши Баҳодир Алимов.— Агар буюртмачиларимиз бизга шартномадаги буюмларни ўз вақтида етказиб берганларида ишимиз бундан ҳам унумли бўларди. Лекин қурилиш учун зарур бўлган бетон, ғишт маҳсулотларини узлуксиз келтириб турган уй-жой қурилиш тресги, 3-йирик панелли уйсозлик комбинати хизматчиларига раҳмат айтишимиз керак. Яна орадан бир ёки ярим ой ўтар, шунда қурувчиларимиз ҳамшаҳарларимизга яна бир қулайлик яратишиб, ҳозирги замон талабига тўла жавоб берадиган янги бозорни тақдим этишади.

Бозорнинг асосий қисмига қайтар эканмиз дарвозадан кираверишда бир янгиликка кўзимиз тушди. Эшик тепасидаги махсус тахтачага вилоятимиз туманларидан келтириладиган кундалик маҳсулотларнинг вақт ва соати ёзиб қўйилганди.

Бозор директори Валижон Мадаминов эса бизга шу кунгача қишга Бўка ва Паркент туманларидан келтирилган 35 тонна сара пиёз жамғариб қўйилганлигини айтди. Албатта бу ибрат олса арзийдиган иш.

«Юнусобод» бозори икки қисмга бўлинади. Биринчиси Чимкент йўли бўйидаги бозор. 200 ўринли савдо расталарига эга бўлган бу жой қурилиши, архитектураси жиҳатидан ҳозирги замон талабига тўла жавоб беради. Бу ерда аҳолига зарур бўлган барча қулайликлар мавжуд. Маиший хизмат корхоналари, савдо ва нон, гўшт дўконлари бор. Бозор ёнгинасидаги таомхонада бир йўла 60 киши овқатлана олади. Лекин бозорнинг Аҳмад Дониш йўналишидаги қисми сотувчи-ю харидорлар билан ҳамиша гавжум бўлсада, ночор аҳволда эди. Шуни ҳисобга олиб, бу ерда бутунлай янги бозор қуриш истаги туғилди. Бунёдкорлик ишлари икки босқичда олиб борилаётган бозорнинг биринчи навбати шу йилнинг ноябрь ойи бошларида туғалланади. Иккинчи навбат эса янги йилгача фойдаланишга топширилади. Шунда бозор ҳам энига, ҳам бўйига кенгайиб, бу ерда бирйўла 360 киши савдо қила олиши мумкин. Бозорда бунёдкорлик ишларини «Ўзиссиқхонақурилиш» тресги қурувчилари олиб боришяпти.

«Миробод» ва «Сергели» бозорларида бўлганимизда ҳам ушбу савдо-сотиқ масканларининг қайта қуриш учун лойиҳа ҳужжатлари тахт қилиб қўйилганлигини кўриб қувондик. Демак, бу жойларда ҳам яқин орада қурилиш ишлари бошлаб юборилади. Хусусан, «Миробод»да 1200 ўринли замонавий бозор қад кўтаради. Унинг атрофида 200 га яқин дўконлар қурилади. Уларда озиқ-овқат маҳсулотларидан тортиб, барча турдаги кийим-кечакларгача сотилади. 300 ўринли меҳмонхона, чойхона ва ошхона бозорга келиб-кетувчиларга хизмат кўрсата бошлайди.

«Фарҳод» бозори шаҳримиздаги энг гавжум жойлардан бири. Бу ерга бир кунда кўплаб сотувчи ва харидор келиб кетади. Лекин шунга қарамай, бозор ҳамиша озода.

Сафаримиз давомида яна бизни бир нарса қувонтирди. У ҳам бўлса шаҳримиз бозорларида ўзига хос қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ярмаркаси ташкил этилганлигидадир. Бозоркомлар вилоят туманлари билан ҳамкорликни кучайтириб, улардан ҳамшаҳарларимиз учун зарур бўлган маҳсулотларни келтиришяпти. Шу йўл билан нарх-навода муқимлик, енгиллик ушлаб турилибди.

«Чорсу» бозорида нарх-наво билан қизиқдик. Пиёз— 2,5 сўм, картошка— 3 сўм, сабзи — 2 сўм, помидор— 1 сўм, олма —6 сўм, анор— 8 сўм, узум — 10 сўмдан сотиляпти.

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилишда Президентимиз томонидан билдирилган ҳақли эътирозлардан сўнг ўз фаолиятимизни жонлантириб юбордик, — дейди бозорком Шоюнус Мирюсупов. — Ҳозир биргина бизнинг бозоримизда 7 та текширув гуруҳи иш олиб боряпти. Ҳар бир гуруҳ ўзининг 12 тадан аъзосига эга. Улар ва жамоатчилик кучи билан бозоримиздаги «кўча» тижоратчилари барҳам топди. Олибсотарларга қарши кенг кўламда кураш олиб бориляпти. Деҳқонлар учун зарур шароитлар яратилмоқда. Бозор ҳудудида меҳмонхона, чойхона, ошхона, новвойхона ишлаб турибди.

Бутунлай янги қиёфа касб этган «Олой» бозорида ҳам нарх-навода ижобий томонга ўзгариш бор. Бунинг сабабини бозор маъмуриятидан сўраганимизда улар: «Олибсотарларга қарши қатъий чора кўрганимиздан сўнг шунақа муҳит пайдо бўлди» дейишди.

Лекин бу билан бозорларда ҳали камчиликлар йўқ, пештахта атрофида биронта ҳам чайқовчи қолмади, демоқчи эмасмиз. Гуруч курмаксиз бўлмаганидек, ҳали ҳам айрим бозорларда нохуш ҳолатлар учраб турибди. Хўш, улар нималардан иборат? Расталар ости ўз вақтида супуриб-сидирилмайди. Шу туфайли баъзи жойларда уюм-уюм ахлатлар йиғилиб қолиш ҳоллари рўй бермоқда. Деҳқон насибасини юлиб, «Ўз томорқамда етиштирганман» деб ўтирган чайқовчилар ҳам онда-сонда бўлса ҳам учраб туради. Қочиб-қувиб бўлса-да, қатъий ман этилган жойда «кўча» тижорати ишлари билан шуғулланиб юрганлар ҳам йўқ эмас. Лекин энг муҳими бир нарса, яъни бозорларимизда ижобий томонга силжиш борлиги кишини қувонтиради. Айниқса, бу нарса деярли барча бозорларда кенг кўламда олиб борилаётган қурилиш-тиклаш ишларида кўзга ташланади. Буни ҳатто деҳқон ва харидорларнинг суҳбатларидан ҳам билса бўлади.

— Очиғи, илгари кўпчилик бозорларда узоқдан юк олиб келган деҳқонлар учун шароит етарли эмасди, — дейишади бизга Марғилон ва Қува шаҳридан келган сотувчилар Зокир Маткаримов ва Тожихон Алимовалар. — Шунинг учун баъзан юкларимизни олибсотарларга кўтарасига сотиб кетишга мажбур бўлардик. Ҳозир эса бозорларда бутунлай ўзгача манзара. Уларда узоқдан келганлар учун меҳмонхоналар ишлаб турибди. Шароитлар ҳам етарли. Шунинг учун бу гал келтирган маҳсулотларимизни ўзимиз сотяпмиз.

Ҳа, бозорлар —ҳаётимиз кўзгуси. Улар бизнинг кундалик турмушимиз, фаровонлигимиз қай даражада эканлигини ойнадек яққол кўрсатиб беради. Шундай экан, шаҳримиз бозорларида ҳамиша озодалик ва гўзаллик, пештахталар тўкинлиги ҳукм сураверсин деймиз.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

СУРАТЛАРДА: «Паркент» бозорининг «Сельмаш» филиалида бунёд этилаётган янги бозор қурилишидан лавҳалар акс этган.

Козим Ўлмасов олган суратлар.

Ҳақиқий ўзбек оиласи ёки хонадони ҳақида тасаввур ҳосил қилмоқчи бўлсангиз Эски шаҳарга боринг. Сағбон, Ачаобод даҳаларини айланинг, хонадонларга киринг. Пастак томли уйлар, эски бўлса-да ўймакор нақшли эшиклар, ҳовли этагидаги торгина бостирма, тандирхона, лойсувоқли ўчоқ ва хоказолар асримиз бошидаги турмуш тарзимизни эслатади. Эркакларнинг эрта тонгдан бола-чақа дея хизматга кетиши, аёлларнинг

** Соғлом авлод учун*

БОЛАЖОН ХАЛҚМИЗ

уйда қолиб, рўзғор ташвишига берилиши ва... болаларнинг кўплиги тасаввурни янада чуқурлаштиради.

Дарвоқе, болаларнинг кўплиги, дедик. Ўзбек оиласига хос бўлган бу анъана неча-неча асрларни босиб ўтиб келмоқда. У қон-қонимизга жуда сингиб кетган.

Агар бу мавзуда Эски шаҳар аҳолисига нисбатан гапирадиган бўлсак, бутун бир даҳага тиббий хизмат кўрсатаётган 4-поликлиника фаолияти хусусида кенгроқ тўхталиш керак.

— Эски шаҳарликлар ниҳоятда нозик халқ,— дейди поликлиника бош шифокори Файзулла Юсупов. — Эски шаҳарликларнинг турмуш тарзини яхши тушунган шифокоргина улар кўнглига йўл топа олади. Мана сиз кўп болалик ҳақида гапирдингиз. Тўғри, ота-боболаримиз ҳам кўп фарзанд тарбиялашган. Лекин уларда ҳар бир боланинг ораси 3 йилдан кам бўлмаган, шунинг учун ҳам бу фарзандларнинг барчаси соғлом ўсган. Бу борада қилинажак ишларнинг асосийси — аҳолининг тиббий савиясини оширишдир. Нима учун хорижий мамлакатларда болаларга тиш ювишдан тортиб қай пайт овқатланишгача бўлган оддий одатларни ўргатишадию, бизда бунга арзимас нарса дея қаралади?

Ўзбекда ор-номус ҳисси кучли, хусусан Эски шаҳарликларда ҳам. Кечагина тушган келин кутилмаганда тоби қочиб қолса йўлланма берилса ҳам касалхонага ётмайди. Ҳар хил гап-сўзлардан андиша қилади. Катта ёшдаги аёллар эса уйда бола-чақаси, мол-ҳоли қаровсиз қолиб кетишидан чўчиб, касалхонага ётишни эп кўришмайди. Ана шундай нозик томонларни ҳисобга олган поликлиника шифокорлари Себзор даҳасидаги 9-поликлиниканинг кундузги шифохонасидан унумли фойдаланишади. Бундан ташқари «Она ва бола» республика соғломлаштириш марказига ушбу тиббий муассасаси учун йўлланмалар кўпайтирилган.

Яқинда даҳанинг Янги турмуш маҳалласида соғлом авлодни тарбиялаш мавзусида поликлиника ходимларининг аҳоли билан учрашуви бўлиб ўтди. Унда тўй-ҳашамлар, турли маъракаларда сарф-харажатларни қисқартириш, оила даромадининг асосий қисмини кундалик рўзғор, хусусан яхши еб-ичиш учун сифатли озиқ-овқат маҳсулотларига сарфлаш лозимлиги хусусида жиддий сўз борди. Бинобарин, маҳалла аҳли катта тўй билан обрў орттираман дея қозонни сувга солиб ўтириш ёмон оқибатларга, хусусан оила аъзоларининг касалланишига олиб келишини яхши тушунишади.

Қизиғи шундаки, поликлиниканинг асосий қисми ҳам пастак уйларда, ўзбекона ҳовлиларда жойлашган. Бу ерга илк бор кирган киши хонадонлардан бирига адашиб кириб қолгандай ҳис қилади ўзини. Аммо бағрикенг эскишаҳарликлар бу масканнинг озгина хизматини ҳам кўпга йўйишади. Ахир баъзан қоронғи, баъзан лой, транспорт киролмайдиган кўчалардан бир кунда икки-уч марта юриб аҳоли саломатлигини муҳофаза қилаётган, ўз фаолиятларини аҳоли шарт-шароитларига, урф-одатларига, турмуш тарзига мослаштирган саломатлик посбонлари ишини фақат эскишаҳарликларгина яхши тушунишади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

МАВСУМ ТОМОШАЛАРИ

Аввал хабар берганимиздек, Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театри яқиндан бошлаб уч мавсумда — кузги, қишки ҳамда баҳор фаслида томошалар қўйиш билан бирга ҳар мавсум орасида дам олиб, мактаб, институтларда томошабинларга хизмат қилади. Ҳозирда ўзбек операсини севувчи ва умуман санъатимизга катта ҳурмат билан қарайдиган ташкилотлар бор. Ижодий жамоа Покистон сафарига ҳозирлик кўрмоқда. У ерда уч ҳафта бўлиб, Карочи, Исломобод, Лаҳор шаҳарларида томошалар қўйишни режалаштиряпти. Шу билан бирга опера гуруҳи ноябрь ойида Тошкентда бўлиб ўтадиган Халқаро опера фестивалига қизғин тайёргарлик кўряпти. АҚШ композитори Гершвиннинг «Порги ва Бесс» спектакли саҳналаштирилмоқда. Томошабинларга спектакль қўйиб бериш билан бирга театр фойесида мавсумий товарлар кўргазма —савдоси ташкил этиляпти.

Яқинда опера солисти Лола Ғоипова Францияда ўтказилган опера фестивалида қатнашиб келди. Жамоанинг яна бир солисти Татьяна Абиякий Испанияга халқаро вокалчилар кўригида иштирок этиш учун кетяпти.

Театрда қишки мавсумга тайёргарлик борасида ҳам анча ишлар бажариляпти. Мактаб ўқувчиларининг қишки таътили пайтида улкан арча ўрнатилади. Томошалар ҳам ўзбек, ҳам рус тилида қўйилади. Бир сўз билан айтганда театр ижодий жамоаси мустақил юртимиз — Ўзбекистон санъатини намойиш этишдан асло чарчамаяпти.

Нодира УМАРОВА.

** «Овози тожик» газетаси—70 ёшда*

ДЎСТЛИК ВА БИРОДАРЛИК ЖАРЧИСИ

Тожиклар ва ўзбеклар азалдан, қадимулайёмдан қон-қариндош, жон қўшни. Уларнинг тақдир ва қисматлари қадимдан бир-бирига боғлиқ. Асрлар давомида уларни дўстлик ва биродарлик ришталари бир-бирларига чамбарчас боғлаган.

Куни кеча Ўзбекистон ва Тожикистон давлатлари расмий делегацияларнинг музокаралари пойтахтимизнинг муҳташам Халқлар дўстлиги саройида бўлиб ўтди. Дўстлик ва қардошлик рамзига айланган ушбу саройда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ва Тожикистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Имомали Раҳмонов ўртасида суҳбат бўлиб олди.

Мулоқот чоғида Президентимиз Ислом Каримов ўзбек ва тожик халқлари ўртасида ўзаро дўстлик ва ҳамкорликнинг қадим тарихга эга эканини таъкидлар экан, қондош ва жондош элларимиз тақдири бир-бири билан узвий боғланиб кетганини алоҳида қайд этди.

— Ана шу сабабли халқимиз тожик халқининг дардини ўз дарди деб қабул қилди, — деди Ўзбекистон Президенти. — Мушкул кунларда унга ёрдам қўлини чўзди. Биз қардошлар диёрида тезроқ тинчлик ва осойишталик қарор топишини истаймиз...

Ҳар гал ўзбеклар ва тожиклар муносабатлари тарихини варақласак бир нарсанинг шоҳиди бўламиз. Бу халқлар ҳозиргидек ҳамиша бир-бирига кўмаклашган, ўзининг бутун нонини бир-бирлари билан баҳам кўришган. Яна шу тарихни варақласак бир нарсани тез англаб оламиз: бу икки халққа мансуб кишилар асрлар давомида ҳар иккала давлатнинг маданий ва иқтисодий алоқаларини ривожлантириш йўлида жонбозлик кўрсатганлар ва бу алоқаларни ривожлантиришда жуда катта роль ўйнаганлар.

«Овози тожик» газетаси ва унда ишлагану ишлаётган қаламкашларни ана шу дўстлик ва биродарликнинг жарчиси десак ҳеч муболаға бўлмайди. Газета шу кунларда ўзининг 70 йиллик тўйини ўтказиш арафасида турибди.

Газетанинг биринчи сони 1924 йил 25 августда «Овози тожики камбағал» номи билан нашр этилган. Кейин «Овози тожик» номини олган. Сўнгра у «Ўзбекистони Сурх», кейин «Ҳақиқати Ўзбекистон» номи билан чиқди, ҳозир эса яна ўзининг тарихий номини олди.

Тожик миллий маданиятининг буюк арбоблари Садриддин Айний, Пайрав Сулаймоний, Абдусалом Деҳотий, талантли журналистлар Абдуқаюм Қурбий, Саидризо Ализода, Шаҳобиддин Садруллинлар бу газетанинг бешигини тебратганлар. Тожик шоирлари Суҳайли Жавҳаризода, Баҳриддин Азизий, Муҳаммаджон Васфий, Раҳим Ҳошим, Маъруф Расулий, публицист Муҳсин Умарзода шу даргоҳда камолатга етганлар. Ҳозир эса Тўхтамиш Тўхтаев (Паймон), Тожибой Икромов, Бекназар Тўйназаров, Абдулло Субҳон, Тоҳир Олимбоев, Матлуба Шоалиева, Шерпўлод Вакилов, Фахриддин Қамаров, Муайяна Хўжаева, Пўлоджон Қаҳҳоров, Каримжон Муҳиддинов, Неъмат Эшқуватов, Юсуфали Мирзоев, Маъруф Отахонов, Нурали Ражабов каби етук журналистлар ишламоқдалар ва анъаналарни давом эттириб, газетанинг қизиқарли ва ўқимишли бўлишига салмоқли ҳисса қўшмоқдалар.

Жамоа ўзбек ва тожик халқларининг абадий бузилмас дўстлигини доимо тарғиб қилиб боришни ўзининг муқаддас ва шарафли бурчи деб билмоқда. Газета буюк дўстлик ва биродарликнинг ҳақиқий жарчиси эканлигини амалда исбот қилиб келмоқда ва бунга газета саҳифаларида босилаётган кўп мақолалар, очерк, лавҳалар гувоҳлик беради. Шу мавзу газетанинг асосий мавзуига айланган ва «Овози тожик»нинг овози сифатида баралла янграмоқда.

Маълумки, Тожикистонда ҳам, Ўзбекистонда ҳам ўзбеклар ва тожиклар бир булоқдан сув ичиб, бир дастурхон атрофида ўтиришади, кўпгина хонадонларда ҳам тожик ва ҳам ўзбек қўшиқлари баравар янграйди. Тўйларимиз ҳам муштарак, баъзан куёв тожигу келини ўзбек, баъзан эса аксинча бўлади. Зеро шоир айтганидек:

Бошқа миллатларнинг
фарқидир осон,
Ва менинг сизу биз
яқинмиз андоқ.
Бизни кўрганларнинг
саволи тайин,
Ўзбекмисан, ёки
тожиксан, ўртоқ?

Бинобарин, таъкидлаш мумкинки, тожик ва ўзбек халқлари, Тожикистон ва Ўзбекистоннинг дўстлик ва биродарлиги, манбаи юқорида айтилган ана шу эзгу муносабатлардадир. Халқларимизнинг буюк алломалари Алишер Навоий ва Мавлоно Абдураҳмон Жомийлар дўстлиги биз учун ибратдир. Ва бу дўстликни Ғафур Ғулом, Мирзо Турсунзода, Зулфия, Сотим Улуғзода, Жалол Икромий, Мирсаид Миршакар, Абдулла Қаҳҳор, Боқи Раҳимзода, Чустий, Назармат, Жонибек Қувноқов, Нормурод Нарзуллаев ва бошқа кўпгина ёзувчилару шоирларимиз давом эттирдилар.

Шу ўринда буюк тожик шоири ва машҳур давлат арбоби, марҳум Мирза Турсунзоданинг қуйидаги сатрларини келтириш жуда ибратлидир:

«Жондош ўзбек ўртоқлар билан мулоқотда бўлиш ҳамиша дилларга сурур ва кўзларга нур бағишлаб, кишининг ақл-заковатини бойитади... Мен тожиклар ва ўзбеклар дўстлиги тарихига назар ташлаб, тожиклар ва ўзбекларни бир кишининг икки кўзига ўхшатгим келади. Уларни бир-бирларидан ажратиш мумкин эмас, улар жондош қўшнилардир. Мен ниҳоятда хурсандманки, табиат биз ўзбеклар билан тожикларни меҳрибон қўшни қилиб яратган...».

Хуллас, ўзбеклар ва тожиклар, Ўзбекистон ва Тожикистон халқларининг дўстлик ва биродарлик алоқалари ҳақида кўп самимий гаплар айтиш мумкин. Бузилмас ва абадий дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлашдек олийжаноб мақсад йўлида «Овози тожик» бундан буён ҳам ғайрат кўрсатаверади.

Эсон ТУРДИҚУЛОВ, «Овози тожик» газетасининг бош муҳаррир ўринбосари.

⊙ СУРАТДА: «Овози тожик» газета таҳририяти ҳайъати мажлисида.

Г. Казенков олган сурат.

* Жасоратнома

ФАРЗАНДЛАРИ АРДОҒИДА

Юнусободлик Абдукарим Ашуралиевни кўплар қатори 1940 йил май ойида Финляндия—СССР урушига жангга юборишган эди. Тақдирни қарангки, у тушган ҳарбий поезд Москвага етиб борганда уруш тўхтагани ҳақидаги хабарни эшитди. Финляндия урушида қатнашган жангчиларимиз шикастланган ҳарбий автомашиналарни созлай бошладилар. Абдукарим ака ҳам шофёрлар қаторида ана шу ишларни бажаришга киришди.

Урушда ишлатилган юк ва ҳарбий, енгил автомашиналар озмунчамиди. Бу ердаги барча автомашиналар созлангач, ўғлонларимизни Латвиянинг Шовул қишлоғига олиб келишди. Бу ерда улар аскарлар учун лагер қуришди. Худди шу кезларда тўсатдан уруш бошланганлиги ҳақидаги машъум хабар радио карнайлари орқали маълум қилинди.

Аскарларимиз буйруққа асосан, нокерак нарсаларини ташлаб, ўқ-дори ортилган вагонда Риганинг чегарасига, Белоруссияга, Украинага жангу жадал билан йўлга тушдилар. Неча-неча кўприклар душман бомбасидан вайрон бўлди, қанчадан қанча жангчиларимиз ўқ-дорини сақлаб қолиш учун йўлакай ёвга қарши курашиб бордилар.

Абдукарим ака Рокоссовский қўмондонлигидаги 44-артиллерия полкида взвод командири ўринбосари ҳамда ўқ отувчи ҳарбий аскар сифатида жанг қилди. Володай ҳамда Варшава шаҳарларини фашистлардан озод қилиш учун бўлган жанглар Абдукарим ака хотирасида бир умрга муҳрланиб қолган.

Варшава ўрмонзорлари, изғирин совуқ кўз очирмайди. Уйқусизлик. Командирнинг буйруғига асосан Абдукарим Ашуралиев сафдошлари билан душманнинг ўрмон четидаги қуроллари турган жойни аниқлаб, ўқ очиш маррасини яксон қилиш учун тунда қор кечиб йўлга тушдилар. Жангчилар ўт очишга шайланиб турганларида гитлерчиларнинг қўриқчи аскари уларни сезиб қолди. Кучли отишма бошланди. Жангчиларимиз душман қоровулини тинчитиб, ўқ-дори омборини яксон қилишганида кумуш тонг отган эди. Ана шу жангдаги матонати учун Абдукарим Ашуралиевга 1944 йил январь ойида «Жасурлиги учун» медали берилди.

Абдукарим Ашуралиев ғалаба кунларигача жанг майдонини тарк этмади. Уруш тугагандан сўнг эсон-омон она шаҳри Тошкентга қайтиб келди. Уруш йилларидаги хизматлари учун Абдукарим ота «Ватан урушининг II даражали ордени», «Москва мудофааси учун», «Варшава озод қилингани учун», «Берлин озод қилингани учун» каби медаллари ва бошқа жанговар нишонлар билан мукофотланди.

Собиқ жангчи урушдан сўнг турли соҳаларда меҳнат қилди. Уруш ва меҳнат фахрийси Абдукарим ота бугунги кунда кексалик гаштини суряпти. У фарзандлари, набиралари ардоғида пиру бадавлат ҳаёт кечиряпти.

Абдулла ТОЛИПОВ,
меҳнат фахрийси.

* Ҳаёт лавҳалари

Ўлкамизга куз фасли кириб келди. Ҳадемай совуқ тушиб, изғиринли дамлар бошланиши табиий. Совуқда иссиқ нонинг бўлмасин, иссиқ уйинг бўлсин, дейишади. Ҳақиқатан ҳам шундай. Бозиллаб ёнаётган печканинг иссиғидан баҳраманд бўлиб, бир пиёла чойни маза қилиб ичишга нима етсин, ҳар гал куз келганда кўз олдимга печкачи Онас оға келади. У киши билан ўтган йили шифохонада танишиб қолган эдик. Онас оға 13 ёшидан печка қурган экан. У гапириб берган воқеаларни тинглаб, печкачиларнинг ҳаёти ҳам ўзига хос эканлигини билиб олдик. Қуйида Онас оға ҳикояларидан баъзиларини эътиборингизга ҳавола этаяпмиз.

МУҲАНДИС ПАНД ЕДИ

Бир ёзда институтда муҳандис бўлиб ишлайдиган Жўра исмли кишиникида печка қурганимиз ҳамон ёдимда.

— Ўзим устаман, муҳандис-қурувчи бўлиб ишлайман. Печкани қандай қуришни кўрсатиб тураман, — деди у. — Мен айтганимдек иш кўрасизлар.

— Хўп, — дедим мажбур бўлиб.

Печкани битирганимиздан сўнг Жўра чой қўйди. Ундан сариёғ сўраган эдим, совутгичдан олиб дастурхонга қўйди. Жўра чой дамлаш учун ташқарига чиққанида сариёғдан бироз қирқиб олдим-да, қоғозга ўраб чўнтагимга солиб қўйдим. Ишни давом эттираётган пайтда дудбурон учун қўйилган асбест қувурнинг туташган жойига сариёғ суртиб қўйдим. Шундан сўнг устидан ғишт билан териб, чиройли қилиб сувоқдан чиқардик.

Жўра печкани ёқмоқчи эди «Шошилма, сувоқ қурисин, эртага ёқасан», — дедим. «Бўпти, ўзим устаман, эртага ками-кўсти бўлса тўғрилаб оларман», деди у. Биз ҳисоб-китоб қилгач, мен жўнаб кетдим. Орадан икки кун ўтганидан кейин Жўра уйимизга келиб қолди.

— Ҳаммаси яхши, лекин печка ёнмаяпти, — деди у.

— Ёнмаётган бўлса демак яхши уста эмассан, — дедим унга киноямуз.

Мулзам бўлган Жўра индамай жўнаб қолди. Шундан сўнг у уйига бир неча марта усталарни чақиртириб, печкани созлатмоқчи бўлганини эшитдим. Аммо улар бирор чорасини топишолмагач, у яна олдимга келди.

— Майли, ҳақини берсанг яна бораверамaн, — дедим унга жилмайиб.

Жўра рози бўлди. Биз биргалашиб унинг хонадонига бордик. Печканинг у ёқ, бу ёғини кўздан кечираётганимда Жўра дўконга чиқиб кетди. Пайтдан фойдаланиб, астбест қувурни кўчириб олдим-да, унинг сариёғ суртилган ярим метрини қирқиб ташладим. Кейин яна жойига ўрнатиб қўйдим. Печкани ёққан эдик, хона исиб кетди. Жўра қайтиб келиб гуриллаб ёнаётган печкани кўрди-да, ҳижолат бўлганидан икки юзи қизарди. Ахир у дудбуронга суртилган сариёғ тутунни ўтказмаслигини билмас эди-да...

ЁРДАМЧИ ИШЧИ

Давлат хўжаликларидан бирида плита печка қураётган эдик. Бизни кекса отахон бошлаб борганди. Ишнинг ярми битай деганда қаёқдандир участка вакили келиб қолди. Салом ҳам бермай:

— Нима қилаяпсизлар?— деб сўради.

— Печка қуряпмиз, кўриб турибсиз-ку, ахир, — дедим мен.

— Жуда яхши, тезроқ битиринглар.Кейин 15 суткага олиб кетаман.

Бундай муомаладан ранжиб, асбоб-ускуналаримни энди йиғиштираётган эдим, овқат олиб отахон келиб қолди.

— Ие, печка битдими? — сўради у ажабланиб.

— Ҳа, мана бу киши битириб қўйди, — дедим мен.

— Қани, бу ёққа юрчи, — деди отахон участка вакилини қўшни хонага бошлаб. Шундан сўнг уни бурчакка қисиб олиб, қўлидаги ҳасса билан савалай кетди. Кейин ўғлини (у фарзанди экан) бизга ёрдамчи ишчи қилиб қўйди.

Шундай қилиб ҳалол меҳнат билан пул топаётган бир печкачини жазоламоқчи бўлган участка вакили тавбасига таянишга мажбур бўлди.

СИНОВ

Чуқурсойдаги хонадонларнинг бирида ёрдамчи ишчи билан кантромарка печкаси қураётган эдик.

— Иш ҳақингизга мана пул. Совутгичда овқат бор. Ишни тугаллагач эшикни қулфлаб, калитни тепасига қўйиб кетаверасиз, — деди хонадон эгаси.

Уйда ҳеч ким қолмади. Печканинг тепа қисмини қураётганда палосга лой сачрай бошлади. Уни кўтариб сурмоқчи бўлган эдим, остида 3, 5, 10 сўмликлар сочилиб ётганига кўзим тушиб қолди. Палосни жойига суриб қўйиб, ишни битирдик.

Оқшом тушганда уйнинг эгаси келиб, ҳалиям кетмаганимизни кўриб ажабланди.

— Бу ёққа қаранг, —дедим мен палосни кўтариб кўрсатиб. — Бизни синаяпсиз, назаримда.

— Йўғ-е, нималар деяпсиз, —деди уй эгаси ҳижолат бўлиб. — Бу ерда пуллар борлигини ҳақиқатан ҳам билмас эдим. Раҳматлик отам йиғиб юрган бўлсалар керак.

Биз биргалашиб пулларни санаган эдик 1.700 сўм эканлиги маълум бўлди. Уй эгаси менинг ҳақимга яна 100 сўм қўшиб берди.

«БУ ОДАМНИ ТАНИЙСИЗМИ?..»

Дўконга ойна қидириб борган эдим, Йўлдош деган киши билан танишиб қолдик.

— Печка қуришни биласизми? — сўради у. — Бир уста плита печкани қуриб кетган, лекин ёнмайди.

— Майли, тузатиб бераман, 100 сўм берасиз.

У рози бўлди. Биргалашиб уйига бордик. Печканинг ичини очсам, уста дудбуронни нотўғри териб, хонани мутлақо исимайдиган қилиб қўйган экан. Уни тўғрилагунимча қоронғи тушди. Ётиб қолишимга тўғри келди.

Эрталаб ўрнимдан турсам қор ёғибди. Йўлдошнинг икки нафар ўғли қор кураётган экан.

— Даданг қани, — сўрадим уларнинг биридан.

— Нима ишингиз бор? — деди у. — Йўлни билмайсизми, яхшиликча индамай кетаверинг.

Шу пайт Йўлдош келиб қолиб, у ҳам ўғлининг ёнини олди. Ота-болаларнинг бундай хатти-ҳаракатини кутмаганлигим туфайли жуда хафа бўлиб кетдим. Бир-икки кун иш қидириб тополмагач, гузар томонга кетаётган эдим, йўлда Тешавой ака деган танишим учраб қолди. Бир пайтлар унинг ҳам печкасини қуриб берган эдим. Тешавой ака нима гаплигини суриштириб, билиб олгач, «Эртага келинг», деди. Эртасига у кишининг ҳузурига кирсам, рўпарасида Йўлдош ўтирибди.

— Бу одамни танийсизми? — сўради у Йўлдошдан. У индамасдан ўтирарди.

— Бу устанинг икки куни бекор ўтди, шу кунлар учун ҳам ҳақ тўлайсан, — деди Тешавой ака. — Агар бермасанг касаба уюшмаси орқали чора кўришга мажбур бўламиз.

Йўлдош чўнтагини кавлаб аввал келишилган пулга яна икки кунлик ҳақни қўшиб берди. Мен ўзимнинг ҳалол, пешона терим билан топилган пулларни олдим-да, қолганини ўзига қайтариб бердим.

Кейин билсам Йўлдош Тешавой ака бошлиқ бўлиб ишлаётган базада юк ташувчи экан...

Саъдулла ШОДИЕВ.

МАШҲУР КИШИЛАР ҲАЁТИДАН

ОЗИШНИНГ ЯХШИ УСУЛИ

Бир куни таниқли рус врачи С. Боткинга бадавлат ва жуда семиз киши соғлигидан шикоят қилиб келди. Унинг айтишича, озиш, танидаги ортиқча юкдан қутулиш учун кўраётган барча чоралар фойда бермаётганмиш.

— Нима ҳам дердим, — деди унга Боткин. — Яна бир маслаҳат бераман, менимча бу фойда берса керак. Хуллас, бундай қилинг: сиз кунига фақат бир сўмлик овқат ейишингиз ва энг асосийси, ўша пулни ўзингиз ишлаб топган бўлишингиз керак.

«ОЛМА НОТЎҒРИ ЧИЗИЛГАН!»

Немис ботаниги К. Гебелнинг рассом дўсти бор эди. Бир куни ўша рассом Гебелни уйига таклиф этиб, унга янги чизган «Гуноҳнинг бошланиши» деб номланган суратини кўрсатди. Ботаник суратга узоқ тикилиб қолди. Дўстидан яхшигина мақтовни кутган рассом, охири сабри чидамай, унинг фикрини сўради. Шунда дўсти дарров:

— Олма нотўғри чизилган! — деди.

— Нега? — Қандай қилиб? — сўради ажабланган рассом.

— Чунки суратдаги Момо Ҳаво Одам Атога узатиб турган олма нави атиги саксон йил олдин ҳосил қилинган.

ШУ ГАП ТЎҒРИМИ?

Буюк инглиз физиги, механик, астроном ва математик ҳам бўлган Исаак Ньютоннинг ўта паришонхотирлиги ҳақидаги гаплар кенг тарақалганди. Бу ҳақда олимнинг ўз қўли билан зобит дўстига ёзган қуйидаги қисқача хати ҳам гувоҳлик беради: «Дўстим! Бу ерда ҳамма сенинг икки жангда ғалаба қозонганинг, учинчисида эса ҳалок бўлганинг ҳақида гапиряптилар. Шу гап тўғрими, йўқми, менга ёзиб юбор! Ахир сенинг ўлиминг мени қанчалик қайғуга солиши мумкинлигини биласан-ку!»

МЕН ИШЛАЙМАН, У ЭСА ГАПИРАДИ

Буюк инглиз физиги Майкл Фарадей катта маърузалари пайтида асбобларни ҳозирлаб, ажойиб кўргазмали тажрибалар кўрсатувчи ёрдамчиси, заҳирадаги сержант Андерсенни жуда ҳурмат қиларди. Аммо Андерсен, гарчи у хўжасига содиқ бўлсада, буюк олимнинг кашфиётларидан унчалик ҳайратга тушмасди. У доимо: «Хўш, Фарадей нима қиляпти? Ҳамма ишни ўзим бажаряпман, у фақат гап сотади, холос» деб такрорларди.

Ботир ҲУСАНОВ
тайёрлади.

* Диққат, қидирув

Қотиллик фош этилди, бироқ...

Шу йилнинг 17 сентябрь кунига ўтар кечаси пойтахтимиздан кесиб ўтувчи Чирчиқ дарёсидан 4 нафар муддатли ҳарбий хизматга чақирилган аскарларнинг мурдаси топилганди.

Пойтахт милицияси, республика Ички ишлар вазирлиги, вилоят ички ишлар ва ҳарбий прокуратура ходимларининг биргаликда 24 кун давом этган тинимсиз изланишлари натижасида юқоридаги ваҳшиёна қотиллик фош этилди.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлики, тадбир чоғида 300 дан ортиқ ички ишлар идоралари ходимлари қатнашиб қотилликка алоқаси бўлмаган 30 дан ортиқ бошқа жиноятларни ҳам очдилар. Гумондорлар: Шонёр Сидиқбоев, Марат Баратов ва Леонид Кимлар асосли далиллар билан 4 нафар аскарларни ўлдиришликдаги айбларини бўйинларига олишди.

Тошкент шаҳар прокуратураси жиноят иши юзасидан тергов ишлари олиб бораётганлиги туфайли биз Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари, милиция полковниги Т. А. Худойбергеневдан қотиллик тафсилоти тўғрисида гапириб беришни илтимос қилдик.

— Тошкент вилоятида истиқомат қилувчи 20 ёшли Сидиқбоев, Баратов ва уларнинг ҳамтовоғи Леонид Ким ваъда қилинган 2,5 минг АҚШ доллари эвазига ҳарбий «КамАЗ» русумидаги юк машинасини олиб қочишлари керак эди. Нафс бандалари жиноят изларини йўқотиш мақсадида уларни жиноят пайтида кўрган 4 нафар муддатли ҳарбий хизматни ўтаётган аскарларни ўлдирадилар.

Минг афсуски, қотилларнинг тўртинчиси жиноий жавобгарликдан қочиб юрибди. У 1975 йилда туғилган, Нальчик шаҳридан келган Давид Бадриев бўлиб, асосий белгилари: бўйи —175-180 сантиметр, юз тузилиши озғиндан келган, гавдали, сочи тўлқинсимон, қирра бурунли, юзининг ёноқ суяклари сал бўртиб чиққан.

Давид Бадриевни кўрганбилганлар ёки унинг яшириниб ётган жойини билганлар яқин орадаги милиция бўлинмаларига хабар беришларини сўраймиз.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг матбуот хизмати.

* Суратли ахборот

ХОТИРА МУСОБАҚАСИ

30-йилларда республикамиздан чиққан биринчи спорт велопойгачиси Ҳидоят Иноятов ҳақида кўпчилик билмаса керак. У кейинчалик республикамизда спортнинг ривожланишига ҳам катта ҳисса қўшган куюнчак инсон эди. Ўша пайтларда ўзбек йигитларини жисмонан кучсиз ва чиниқмаган, бунинг устига ҳарбий хизмат ва тайёргарликни ҳам уддалай олмайдиган, деб ҳисоблардилар. Бу фикрларнинг асоссизлигини Ҳидоят Иноятов амалда кўрсатиб берди. У оғир ва долғали 1935-36 йилларда беш нафар спорт велопойгачилари билан Тошкент—Помир—Қорақум — Москва йўналиши бўйлаб веломарафон уюштириб, маррага муваффақиятли етиб келди. Машъум қатағон йиллари хизмат эвазига туҳмат олиш одатий ҳол эди. Уни Файзулла Хўжаевнинг сафдошларидан бири деган айбнома билан ҳибсга оладилар ва ўша йили халқ душмани сифатида отишга ҳукм қилишади. Фақатгина 1958 йилда республика жисмоний тарбия ва спорт комитети ҳамда спортимиз фахрийларининг саъй-ҳаракатлари билан Ҳидоят Иноятов тўлиқ оқланиб, Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур туманидаги 18-болалар ва ўсмирлар мактабига унинг номи берилди. Шундан бери ушбу спорт мактабида кўплаб турнирлар ўтказиб турилади.

Яқинда бўлиб ўтган анъанавий мусобақалар қиличбозлар ва таэквандочилар ўзаро беллашдилар. Қизиқарли ўтган спорт байрамига Шайхонтоҳур тумани ҳокимлиги вакиллари ва Олим Хўжаев номли маҳалланинг спорт ишқибозлари ҳам ташриф буюрдилар. Ҳидоят Иноятовнинг қизи Ҳуррият Отажонова йиғилганларга отаси — айни куч-қувватга тўлган чоғи қатағон қурбони бўлган инсон, юртимиз спортининг толмас ташвиқотчиси ҳақида хотираларини сўзлаб берди.

Беҳзод ХАЛИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: Ҳуррият Отажонова хотира мусобақаси қатнашчилари ва меҳмонларига отаси Ҳидоят Иноятов ҳақида ҳикоя қилмоқда; таэквандо беллашувларидан лавҳалар.

Равиль Альбеков олган суратлар.

* Спорт

КУЧЛИЛАР АНИҚЛАНДИ

Сергели тумани Ёшлар Иттифоқи қўмитаси тумандаги ўрта мактаблар ўртасида турли спорт мусобақалари уюштиришга катта эътибор бермоқда. Яқинда Усмон Носир номли маданият ва истироҳат боғида мактаб ўқувчилари ўртасида бўлиб ўтган спорт марафони катта байрамга айланиб кетди. Тумандаги «Ҳайид— Крафт» ўзбек — ҳинд қўшма корхонаси ушбу тадбирга ҳомийлик қилди. Кўплаб мактабларнинг жамоалари ва томошабинлар иштирокида ўтган бу саломатлик пойгасида 6-мактаб ўқувчиси А. Карень, 3-мактаб ўқувчиси Ш. Ҳасанов ва 284-мактабдан С. Шредер энг юқори ўринларни эгалладилар. Шунингдек, ушбу мактабларнинг ўқувчилари — С. Собиров, Хон Эдик, С. Ҳафизовлар ҳам яхши натижаларга эришдилар. Ғолиблар фахрий ёрлиқ ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар. Мукофотларни Сергели тумани Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби И. Акромов топширди.

Бобур ҲИДОЯТОВ.

* Обуна—95

ТАНИШИНГ: «КЎЗГУ!»

1995 йил 1 январидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, Ўзбекистон телевидениеси ва радиоэшиттиришлари компанияси, Ўзбекистон журналистлар уюшмаси муассислигида «Кўзгу» ҳафталиги нашр қилинади. Ижтимоий-сиёсий ва адабий-бадиий нашр бўлган бу газета ҳафтада бир марта чоп этилади. Дастлаб 8 саҳифа, кейинчалик 16 саҳифадан иборат бўлади.

«Кўзгу» истиқлолимизнинг ўзига хос ойнаси бўлиб, ўз саҳифаларида газеталар, китоблар дунёси, ноширчилик, матбаатчиликка кенг эътибор беради, радио ва телевидение таҳририятларидаги тажрибаларни оммалаштиради. Ибратли, тарихий ва оммавий китобларни тарғиб қилади, уларнинг чоп этилишидан олдин парчалар эълон қилади. Ҳали нашр этилмаётган бой меросий адабиётлар ҳақида ахборотлар бериб боради.

Муштарийларни янги дунёвий адабиётлар, МДҲ давлатлари нашриётларида чоп этилаётган энг оммавий китоблар билан ҳам таништиради.

Китобларимизнинг муаллифлари бўлган энг машҳур адиблар, санъат арбоблари, журналист ва ноширлар билан дилдан суҳбат ва учрашувлар ташкил этади, энг сара ҳикоя, шеър ва ҳажвияларни эълон қилади.

Газетада реклама материалларига ҳам ўзига хос ўрин берилади. Уларда асосан янги китоблар, телевидение ва радио эшиттиришларидан ташқари чет эл полиграфия машиналари, қоғоз ва бошқа матбаа ашёлари тарғиб қилинади.

Энг оммавий хорижий тиллар, лотин алифбоси ва компьютер ҳарф териш машинасини ўрганиш бўйича журналист ва ноширлар учун машғулотлар ташкил этади.

Газетада радио ва телевидение эшиттиришлари ҳамда кўрсатувларининг ҳафталик программаси мунтазам чоп этилади. Шу билан биргаликда ана шу кўрсатув ва эшиттириш ижодкорлари билан кенг таништириб боради.

Агар Сизга ҳақиқий маслаҳатгўй, билимингизни бойитишга ҳисса қўшадиган чин дўст зарур бўлса «Кўзгу»га обуна бўлишни унутманг.

Унинг индекси—75489.

Ярим йилга обуна нархи—48 сўм 60 тийин.

Бир йилга —97 сўм 20 тийин.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги
М. Қорнёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
29 ОКТЯБРЬ СОАТ 18.00 ДА
«ЎЗБЕКИСТОН КУЙЛАГАЙ»
М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ АРТИСТЛАРИ ИШТИРОКИДА
КАТТА КОНЦЕРТ
ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ва Туркманистон халқ артистлари:
ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА, БОБОМУРОД ҲАМДАМОВ

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар:
Раҳматжон ҚУРБОНОВ, Султонпошша ЎДАЕВА
яккахон хонандалар:

Мавлуда ОЙНАҚУЛОВА, Гулимат СОБИРОВ.
К. ОТАНИЁЗОВ НОМИДАГИ «ЛАЗГИ» ДАВЛАТ АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИ.

Чипталар ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИ кассаларида соат 11.00 дан сотилмоқда.

Телефонлар: 33-37-69, 33-73-10.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Қизил Арват, 26-Боку комиссарлари, Союзная, Краснозаводская кўчаларида станциялараро кабеллар тармоғида таъмирлаш ишлари олиб борилиши муносабати билан

91/93 АТС АБОНЕНТЛАРИ БИЛАН 25 ОКТЯБРГАЧА ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ БЎЛМАЙДИ

Вақтинчалик ноқулайликлар учун узр сўраймиз.
Тошкент шаҳар телефон алоқаси ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

«ҚАНОП» ЖАМОА КОРХОНАСИ
(Тошкент каноп йигирув-тўқимачилик фабрикаси)
КЕНГАЙТИРИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛАРНИ
ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

тарайдиган (титадиган), лента қиладиган ва ип калавалайдиган машиналарни бошқарувчилар, йигирувчилар, тўқувчилар, металл кесувчи ускуналарни таъмирлаш бўйича чилангар, резина аралашмаларини вальцовка қилувчи.
2000 СЎМГАЧА ВА УНДАН ЮҚОРИ (максимал миқдори чекланмаган) ИШБАЙ ҲАҚ ТЎЛАНАДИ.

Қуйидаги манзилгоҳга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Крупская кўчаси, 8-уй. Телефон—55-89-75.

«ЎЗБЕКЭНЕРГОТАЪМИР» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА
бош бухгалтер
КЕРАК
Ушбу телефонларга қўнғироқ қилинсин: 35-74-89, 35-44-62.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

Шаҳар марказида уй (5 сотих) сотилади. Тел: 41-26-90.
* * *
Ёзув столи сотилади. Тел: 96-96-17.
* * *
Алгоритм мавзесида уйни ижарага оламан. Тел: 41-06-88, 41-53-62.
* * *
«Рениш» пианиноси, сервант, трюмо, диван, биллур қандил, чангютгич, термос, «Жигули 08» ни олди ойнаси, идиш-товоқлар, биллур буюмлар сотилади. Тел: 41-26-90.
* * *
«Қорақамиш 2/1» да телефони бор, яхши ремонт қилинган 2 хонали кв-ра арзонроқ сотилади. Т. 77-49-21.
* * *
«Сирғали-2»да 3 хонали кв-ра сотилади. Т: 58-17-31.
* * *
Янги «Москвич 2141» (оч жигарранг, двигатели 331.10) ва «Жигули-2106» (сафари, двигатели 2103) сотилади.
Т: 55-10-10, 96-41-55.
* * *
100 кв метрли уй (уч-каси 12 сотих) сотилади. Т: 90-10-60.
* * *
Холодильник, телевизор, кир ювиш машинаси, мебель, сейф, китоблар сотаман. Тел: 91-38-51.
* * *
Ўзбекистонда анчагина машҳур бўлиб бораётган коинот антенналарини сотаман ва ўрнатаман. Тел: 93-02-71.
* * *
Миробод тумани ҳудудида ўнта оилага мўлжалланган катта ҳовли (1 та телефон, участкаси 5,2 сотих, 6 хона) сотилади. Тел. 91-38-51.

«Тошқурилишмеханизация» акционерлик жамияти жамоаси 2-Механизация бошқармаси бошлиғи Карим Ортиқович Ғофуровга отаси
ОРТИҚ ота ҒОФУР ўғлининг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси жамоаси Яккасарой туман суди раиси Н. Рустамовга акаси
Абдуғани Шокирович РУСТАМОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Миробод туманидаги «Беҳзод» умумий овқатланиш жамоа корхонаси жамоаси 14-ошхона директори М. А. Мирсоатовага опаси
Гулнора Ахроровна МИРСОАТОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Миробод туманидаги «Беҳзод» умумий овқатланиш жамоа корхонаси жамоаси 2-ошхона учёт-назорат гуруҳи бошлиғи Х. А. Отабоевага отаси
Абдувосид ҚЎШМУРОДОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзэнергоназорат» ходимлари уруш қатнашчиси, Ўзбекистон энергетикасининг кекса ходими
Солиҳ ТЎХТАЕВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Тошкент оқшоми
Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги
Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.
Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.
Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.
Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.
Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Нашр кўрсаткичи - 64690.
"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.
Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—1186. ● Босмага бериш вақти 11.30. ● Босмага берилди 12.10. 1 2 3 4 5 6.